

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Petr Sýkora, Ph. D.

Vypracovala:
Bc. Monika Železná

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

Brno 23. 03. 2012

.....

Bc. Monika Železná

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Petru Sýkorovi, Ph. D. za odborné vedení a konzultace, jeho cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Monika Železná

OBSAH

Úvod	5
1. Volný čas.....	6
1.1. Teorie volného času	6
1.1.1. Charakteristika pojmu volný čas.....	7
1.1.2. Vývoj volného času ve společnosti.....	8
1.2. Faktory volného času a funkce volného času	10
1.2.1. Faktory, které ovlivňují trávení volného času.....	11
1.2.2. Funkce a význam volného času.....	12
1.2.3. Volný čas jako prevence patologických jevů.....	14
1.3. Specifika trávení volného času dětí a dospělých	15
1.3.1. Pedagogika volného času.....	16
1.3.2. Nabídka volnočasových aktivit.....	19
2. Zájmy	25
2.1. Dělení zájmů	25
2.2. Intenzita zájmů.....	30
3. Životní styl.....	32
3.1. Zdravý životní styl.....	33
3.1.1. Konkrétní podoba životního stylu.....	35
3.1.2. Faktory ovlivňující životní styl.....	35
3.2. Rizika spojená s nesprávným životním stylem.....	36
3.3. Motivace dětí a mládeže k aktivnímu životnímu stylu.....	37
3.4. Vybrané současné vývojové trendy životního stylu v ČR.....	38
4. Výzkum zájmové aktivity	40
4.1. Metodologická východiska	41
4.2. Analýza zájmové aktivity třicátníků v dětství	42
4.3. Analýza zájmové aktivity dětí	60
4.4. Vyhodnocení a diskuze	73
4.5. Závěry a doporučení	76
Závěr	78
Resumé.....	79
Anotace	81
Seznam použité literatury	82
Seznam příloh.....	85
Přílohy	

Úvod

Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala téma, jak již název napovídá, Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství.

Dětství by mělo být především světem pohádek a her, pomocí kterých si děti rozvíjejí fantazii, berou vzory pro své jednání a nacházejí mravní ponaučení. Co se týče volnočasových aktivit dětí, při těch by jim měli být ze začátku nápomocni rodiče, jelikož děti se ještě neumí tak orientovat ve výběru nabízených aktivit. Je potřebné si najít zájmovou činnost, abychom předcházeli nejenom nudě, ale především patologickým závislostem, kterých dnes přibývá.

V teoretické části práce budou objasněny pojmy volný čas, faktory a funkce volného času a specifika trávení volného času dětí a dospělých. Dále popis zájmů, jejich dělení a intenzita. Poslední kapitola teoretické části je věnována životnímu stylu, rizikům, které jsou spojeny s nesprávným životním stylem a motivací dětí a mládeže k aktivnímu životnímu stylu.

Praktická část je zaměřená na dotazníkovou metodu zjištění volnočasových aktivit dnešních třicátníků v dětství a porovnání dle jejich socioprofesionálních kategorií. Chci objasnit, zda může mít zájmová aktivita v dětství nějaký vliv na budoucí život jedince, na vykonávanou profesi, na sociální postavení. Tedy jak dalece se budou jejich zájmové aktivity u jednotlivých profesí lišit. Také chci porovnat zájmy dnešních třicátníků v dětství se zájmy dnešních dětí.

Tato práce by mohla být přínosem pro sociální pedagogy, kteří se chystají či již pracují s dětmi v školských zařízeních nebo zájmových kroužcích. Uvedu zde, o jaké aktivity dnes děti jeví nejvíce zájem. Dále je možné dle získaných odpovědí, které budou uvedeny, přizpůsobit i nové aktivizační činnosti, které by děti uvítaly.

1. Volný čas

Ve volném čase se můžeme věnovat činnostem, které nás baví, uspokojují, přinášejí nám radost a uvolnění. Pod tímto pojmem si každý představí něco jiného, záleží na našich zájmech. Děti mají mnoho volného času a především rodiče by se měli zajímat o to, jak jejich děti volný čas tráví.

1.1 Teorie volného času

V užším pojetí je volný čas chápán jako čas, v kterém si člověk svobodně volí a koná takové činnosti, které mu přinášejí potěšení, zábavu, odpočinek, které více či méně rozvíjejí a obnovují jeho tělesné a duševní schopnosti, popřípadě tvůrčí síly. (Bakalář, 1978)

V širším pojetí je volný čas rozsáhlým komplexem lidských a společenských jevů, procesů, vztahů a funkcí, týkajících se odpočívání, zábavy a rozvoje osobnosti i lidských skupin. (Bakalář, 1978)

Spousta vidí teorii volného času takto: „*Volný čas je nesmírná hodnota, ale nikoli sama o sobě a sama pro sebe, nýbrž jako neomezená možnost člověka vrátit se k sobě samému, k svému autentickému plnému životu, přemýšlet o hodnotách, uvědomovat si jejich ohrožení a věnovat se jejich záchraně.*“

(Spousta et al., 1994, s. 17)

Dále lze pojem volný čas chápat jako čas, který má člověk sám pro sebe, kterým může volně disponovat, s kterým může svobodně nakládat dle vlastní volby, v kterém jedná podle svého přání. Pro mnohé je příležitostí k svobodné tvorbě, k vynalézání, kutění, sebevzdělávání, cestování, sportování a řadě jiných životních aktivit. (Spousta et al., 1994)

Wrocziński chápe volný čas jako dobu, která zůstává člověku po vykonání rodinných, profesních a společenských povinností. (Wrocziński, 2005)

Jiný pohled na volný čas uvádí *Němec*, který charakterizuje volný čas jako čas, v němž je člověk sám sebou, nejvíce patří sám sobě, kdy koná převážně svobodně a dobrovolně činnosti pro sebe, popřípadě pro druhé, ze svého vnitřního popudu a zájmu. (Němec a kol., 2002)

Jinak charakterizuje tento pojem *Švigová*, která definuje volný čas jako čas, který je uvolněn materiální výrobou, oproštěn od pracovních a jiných rodinných

povinností a v němž člověk přestává bezprostředně přispívat ke kolektivní práci. (Švigová, 1967)

V anglické literatuře bývají občas rozlišovány pojmy „*leisure time*“ což v překladu znamená volný čas a „*free time*“ což je volno jako takové. Tyto pojmy však nejsou vyhraněné a autoři je často zaměňují.

(Sharp, Galdwell, Graham & Rydenour, 2006)

Z jednotlivých teorií volného času vyplývá, že jde o čas, ve kterém si člověk sám volí takové aktivity a zájmy, které mu přinášejí potěšení, zábavu, odpočinek a uvolnění. Ve volném čase se obnovují naše tělesné a duševní schopnosti. Člověk je sám sebou, svobodně a dobrovolně se rozhoduje, jakým aktivitám se chce věnovat. Je oproštěn od povinností. Já osobně se nejvíce přikláním k názoru *Spousty*, protože jeho teorie je napsána obecně v té rovině, že volný čas předkládá jako chvíle, které si svobodně každý volí sám. Obdobný názor má i *Němec*, ale je u něj patrné, že klade velký důraz zejména na to, aby člověk svůj volný čas trávil především sám pro sebe. To, že by měl volný čas někdo trávit i pro druhé, uvádí pouze jako případnou alternativu. S teorií volného času od všech autorů je zřejmé, že přesná hranice mezi volným časem a povinnostmi či pracovní činností prakticky neexistuje, dokonce naopak toto hraniční pásmo je velice široké. Toto se dá dokladovat zkušenostmi, které spousta lidí buď samo zažívá, nebo je zná z bezprostředního okolí. Kupříkladu zatímco pro někoho je studium povinnost či nutné zlo k dosažení pracovní pozice nebo výdělku, tak někteří studují pro své potěšení, naplnění volného času a vidí ve svém studiu i velkou dávku seberealizace a rozšíření obzoru vědomostí.

1.1.1 Charakteristika pojmu volný čas

Obecně si pod pojmem volný čas představíme čas, který máme výhradně sami pro sebe. Je to doba, ve které konáme činnosti, které si sami volíme. Je jen na nás, nač máme právě náladu. Pod tímto pojmem se skrývá několik charakteristik a interpretací. Uveďme si, co pod tímto pojmem vysvětlují někteří autoři.

Pávková uvádí, že je možné volný čas chápat jako opak nutné práce a povinností. Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Do pojmu volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání,

dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. (Pávková a kol., 1999)

Co se týče dětí a mládeže, nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související. Do volného času nepatří sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty. Součástí volného času také nejsou činnosti, které zabezpečují biologickou existenci člověka a to jídlo, spánek, hygiena a zdravotní péče. (Pávková a kol., 1999)

Také dle *Spousty* volný čas nezahrnuje dobu spojenou s přípravou na povinnosti s jejich důsledky jako cesta tam a zpět, starosti o domácnost, stravování, hygienická a kosmetická péče o tělo a spánek. (Spousta et al., 1994)

Pokud shrneme výše uvedené charakteristiky volného času, dostaneme se k závěru, že volný čas je časem, v kterém se věnujeme svým zálibám a zájmům, relaxujeme, dále se vzděláváme a konáme takové činnosti, které nám jsou příjemné, užitečné a naplňují nás. Každý jedinec se věnuje aktivitám, které jsou mu blízké.

1.1.2 Vývoj volného času ve společnosti

Již od pradávna se lidé snažili najít volnou chvíli na záliby, které měli rádi. Zprvu nebyl volný čas takovou samozřejmostí, jak je tomu dnes. Nárok na volný čas měli pouze vrstvy lidí, kteří byli u moci, ať se to týkalo starých Římanů či později byl výsadou králů a šlechty. Poddaní si museli plnit povinnosti vůči svým představeným a na své zájmy jim prakticky čas nezbyval. Naopak již staří Římané se ve svém volném čase zabývali uměním boje a studiem válečné strategie, relaxací v podobě městských lázní apod. Oproti tomu šlechta se ve volném čase věnovala hudbě, zpěvu, tanci, studiem etiky a jazyků. Také se rádi věnovali zábavě formou společenských her.

Stejného názoru je také *Spousta*, který uvádí, že volný čas existoval v průběhu lidských dějin stále. Střídání činnosti a odpočinku je vlastní všem živočichům a u člověka má podobu střídání práce a volného času. V tradiční společnosti byl volný čas výsadou vrstvy lidí, kteří nebyli bezprostředně spjatí s výrobní prací. Volný čas umožňoval elitě rozvíjet kulturně bohatý a náročný životní sloh, ať se jednalo o antiku, rytířský a církevní středověk, renesanci či moderní dobu. (Spousta et al., 1994)

Hromadné oddělování bydliště a pracoviště probíhalo zvláště v druhé polovině 19. století a pokračovalo až do první světové války. Díky modernímu průmyslu se

rychle rozšiřovali příslušníci dělnictva, kteří usilovali o zkrácení pracovní doby dospělých, mládeže i dětí, aby měli dostatek času na regeneraci pracovní síly. Postupem se tvořil časový prostor pro činnosti vzdělávacích, hudebních, divadelních a tělovýchovných spolků. Dále pořádání slavností a výletů, vznik čtenářských klubů a dělnických domů. (Pávková a kol., 1999)

Pro nejmladší věkové skupiny se zřizovaly kluby a sportovní zařízení na školách, nejprve v Anglii. V Polsku pak dětské zahrady lékaře H. Jordana pro pobyt na vzduchu a pro pohybové aktivity. Na přelomu 19. a 20. století začaly působit letní kolonie ve Francii, Německu nebo v Rusku dětské kluby a letní tábory S. T. Šackého. Dále klubovny a tábory dětských sdružení, ale i aktivity Sokola, loutkové scény a knihovny. (Pávková a kol., 1999)

V meziválečném dvacetiletí rozšiřovaly svoji působnost domy mládeže a kultury, ubytovny mládeže, prázdninové kolonie a tábory. Některé z nich se sdružily do národních i mezinárodních asociací. (Pávková a kol., 1999)

Hofbauer poukazuje na to, jak je důležité věnovat se volnému času dětí a mládeže: „*Od poloviny šedesátých let minulého století vzrůstalo poznání, jak významnou oblastí života a výchovy dětí, mládeže a dospělých se stává volný čas.*“ (Hofbauer, 2004, s. 16)

Vývoj volného času byl v posledních dvou letech součástí a iniciátorem různých přeměn výchovy dětí. Začala se v té době rozvíjet soustava volnočasových činností a institucí a prosazovat se tak v životě dětí, žáků různých stupňů škol, dospělých a v neposlední řadě i pracovníků různých profesí spojených s využíváním volného času. (Hofbauer, 2004)

Opaschowski ve své studii o volném čase v Západním Německu konstatoval, že „*ještě nikdy nevyrostala generace s tolika penězi, vzděláním a blahobytem*“. Dále se domnívá, že čím méně se v práci uplatňují tvůrčí schopnosti, tím více roste přání po mimopracovním vzdělávání a osobním rozvoji. (Opaschowski, 1989)

1.2 Faktory volného času a funkce volného času

Na tom, jak člověk prožívá svůj volný čas, často závisí jeho produktivita, iniciativa, nápaditost, fantazie a dovednost. Také záleží na tom, v jak krátké době si dovedeme vyřídit obstarávání své obživy, hygieny, domácnosti, rodinných záležitostí v mimopracovním čase a jaké množství opravdu volného času budeme mít k dispozici věnovat se svým zálibám, odpočinku, vzdělávání, duševní a tělesné kultivaci, uměleckým činnostem a zážitkům, výchově svých dětí atd. Dále záleží také na tom, jaké je postavení a situace jedince v daném společenství, zda žije sám či ve dvojici nebo v rodině, jaké má vzdělání, jaké zájmy a které hodnoty preferuje. (Bakalář, 1978)

Neméně důležitým je také fakt, zda jedinec žije ve městě či na vesnici. Od toho se také odvíjí, zda musí člověk za svými zálibami dojíždět či nikoliv, to se posléze odráží i na finanční stránce. Je zcela zřejmé, že na vesnici je oproti městu výběr volnočasových aktivit poměrně zúžen. Ve městech se stále více rozrůstají centra, která nabízejí aktivní využívání volného času jako např. fitness centra. Zde má jedinec možnost vybrat si z širokého okruhu sportovních aktivit přes Spinning, Power Plate, Alpinning, Fitbox, Zumbu, Pilates a mnohé další. Dalším z faktorů, které ovlivňují, jak jedinec svůj čas využívá je, zda chce čas využít aktivně či pasivně, sám nebo ve skupině. Spousta volnočasových aktivit souvisí se zaměstnáním jako např. prodejce a opravář jízdních kol na kolech, která prodává sám i závodí na regionální úrovni se svou rodinou. Jako jiný příklad můžeme uvést dámskou krejčovou, která si šije oděv a vlastní butik a tyto oděvy zde posléze prodává. Mnoho volnočasových aktivit souvisí také s využitím dnes stále aktuálnější práce s PC, kdy jedinec je např. programátorem ve firmě, ale také zároveň ve svém volném čase se také rád věnuje práci na PC.

Volný čas dětí je ovlivňován zpočátku řadou osob, které jim jsou ve výběru zájmových aktivit nápomocni. Počínají rodiči, kteří znají povahu svých dětí, dále sourozenci a také pedagogickými pracovníky ve škole a školní družině, v zájmových organizacích apod. U dítěte si všímáme, o jaké aktivity má zájem a čemu se naše dítě rádo věnuje. Mnohdy má vzor ve svých rodičích. Zatímco jedno dítě má rádo např. malování a má v oblibě rukodělné činnosti, může jeho sourozenec upřednostňovat pohybovou aktivitu a naopak nevydrží chvíli v klidu. Proto jsou dětem zprvu rádcí

rodiče, kteří znají své dítě nejlépe a mají vysledováno, jakým zájmům dává jejich potomek přednost.

Volný čas nám přináší odpočinek, uvolnění, relaxaci, potěšení a také mnohdy další vědomosti, které ve volném čase získáváme. Jde o část dne, kterou je možno vyplnit svými koníčky, zájmy nebo trávit tento čas jak komu vyhovuje. Záleží jen na jedinci, nač má právě náladu, jaké má možnosti finanční a také dostupnost požadované činnosti.

V životě společnosti i jednotlivce plní volný čas nejen funkci tělesného a duševního osvěžení a obnovení sil, ale i svébytnost tvořivého uplatnění a rozvoje. (Bakalář, 1978)

1.2.1 Faktory, které ovlivňují trávení volného času

Mezi faktory, které ovlivňují trávení volného času, patří:

- **Věk** – pro děti ve školním věku může učení částečně splývat s prací. Psaní úkolů a domácí vězení může být pro děti trestem, proto se většinou těší na soboty, neděle a prázdniny.
- **Pohlaví** – řídí se jím trávení volného času.
- **Fyzická kondice a zdravotní stav** – jedná se o hlavní faktory, které limitují volbu povolání, úspěchu v něm i toho, co člověk dělá mimoprofesionálně.
- **Psychická kondice** – je dána temperamentovou výbavou, výší inteligence a stupněm aktivity, energičnosti a snahovou volní složkou osobnosti. (Spousta et al., 1994)

V dnešní době dalším důležitým faktorem, který má vliv na trávení volného času, jsou bezesporu finance. Je spousta rodin, které si vzhledem ke své nepříznivé finanční situaci nemohou dovolit naplňovat volný čas dětí finančně náročnými druhy zájmových aktivit. Právě z tohoto důvodu poté volí tyto rodiny méně finančně náročné využívání volného času, jako jsou např. procházky, výlety na kolech či po okolí, hry v přírodě a mnohé další. Otázkou zůstává, zda právě tyto děti nejsou šťastnější, jelikož se jim jejich rodiče plně věnují a tráví s dětmi více volného času jako např. rodiče, kteří dítěti zaplatí kupříkladu tenis či hokej.

1.2.2 Funkce a význam volného času

Rozlišujeme tyto funkce volného času:

- **Složka relaxační** – zde počítáme veškerý odpočinek, mimo ten, který je nezbytný pro biologicky podmíněnou obnovu našich sil, dále to, co nazýváme zahálením a lenošením. Tento odpočinek je převážně spojen s fyzickým a duševním odpočinkem.
- **Složka zábavy** – zde zahrnujeme především aktivní odpočinek a pasivní zábavu. Patří tady sledování televize, poslech CD, film, divadlo, koncerty, posezení s přáteli, činnost v zájmovém útvaru, rekreační sportovní činnost, činnost v občanském sdružení, pobyt na chatě či na turistickém zájezdu a další.
- **Složka sebevzdělávací a vzdělávací** – zde zahrnujeme všechny aktivity, ve kterých si děti rozšiřují svůj vědomostní obzor i své dovednosti. Patří tady činnost ve spolcích a ostatních organizacích, dále také pěstování koníčků.
- **Složka preventivní** – s tímto volným časem děti a mládež často neumí vždy účelně nakládat. Mohou poté vznikat čtyři základní problémy, související s osobně nezvládnutelným volným časem, a to: alkoholismus, nealkoholová toxikomanie, majetková trestná činnost a násilná trestná činnost. Dostatek až nadbytek volného času může mladistvé přivést do negativně orientovaných společenských skupin, převážně pokud pochází z méně nebo negativně podnětného sociálního prostředí. (Hájek a kol., 2004)

Čáp vymezuje tyto **funkce volného času**:

- **odpočinek,**
- **zábava,**
- **rozvoj osobnosti.**

Z hlediska důležitosti nejsou tyto tři funkce rovnocenné. Hodnota odpočinku a zábavy spočívá především v tom, jak přispívají k rozvoji osobnosti. (Čáp, 1993)

Také *Hofbauer* uvádí mezi funkce volného času odpočinek, zábavu a rozvoj osobnosti, někteří autoři však funkce volného času více rozvádějí, viz níže. (Hofbauer, 2004)

Opatřil také uvádí jako **funkce volného času** dětí odpočinek a zábavu, rozvoj osobnosti, ale navíc přidává rozvoj zájmů a hledání vlastního místa ve společnosti. (Opatřil a kol., 1985)

Jinak vymezuje **funkce volného času** *Vážanský*, který uvádí řadu funkcí, které jsou volným časem realizovány:

- **rekreační** – slouží k zotavení a shromáždění nových sil, dále uvolnění po psychické zátěži,
- **kompenzační** – vyrovnávají se naše nedostatky, užíváme si života, lenošíme,
- **edukační** – získáváme nové poznatky, učíme se dalšímu, podporuje přirozenou zvědavost, rozvoj sebe sama,
- **kontemplační** – znamená mít čas sám pro sebe, klid, pohodu a odpočinek,
- **komunikační** – kontakt s okolím, navazování nových vztahů, společné trávení volného času,
- **integrační** – spojení se s ostatními, společné prožívání, sociální vztahy se skupinou,
- **participační** – angažování se, účast, spolupůsobení, spoluodpovědnost na dění,
- **enkulturační** – kreativní rozvoj osobnosti, rozvoj vlastních myšlenek, nové nápady. (Vážanský, 1995)

Význam volného času:

Význam volného času vidí *Němec* takto: „*Hodnotné a trvalé zájmy pozitivně působí na partnerské vztahy a výchovu dětí v rodině. V souvislosti se zájmovou orientací jedince můžeme též přispívat k rozvoji potřeby sebevzdělávat se.*“ (Němec a.kol., 2002, s. 21)

Náš volný čas slouží k obnově našich životních sil, k našemu odpočinku, k našemu svébytnému uplatnění, k tvořivému rozvoji, pro péči o druhé. (Bakalář, 1978)

Ve volném čas dochází k obnovení našich sil a k našemu duševnímu uspokojení. Mnohdy si jedinec ve svém volném čase najde kompenzaci např. vzhledem ke svému zaměstnání, které ho nemusí až natolik uspokojovat. Jeho zájmová činnost ho naopak může naplňovat a na rozdíl od zaměstnání, které má pouze z povinnosti zabezpečit rodinu, se ve svém zájmu realizuje a vyniká např. zručností či pohybovou aktivitou využitou při sportování.

1.2.3 Volný čas jako prevence patologických jevů

Je známo, že smysluplné využití volného času nejen rozvíjí osobnost jedince, ale také se díky zájmové činnosti předchází patologickým jevům. Ze začátku pomohou s výběrem volnočasových aktivit dětem rodiče, ale s přibývajícím věkem se pak děti dovedou sami rozhodnout, který z kroužků či činností zvolit. Také je známo, že děti, které se nevěnují žádné zájmové činnosti, se doma nudí a vymýšlí, jak svůj volný čas „zabít“. Další ohroženou skupinou jsou děti ze sociálně slabých rodin, kde rodiče o své děti nejeví zájem a nezajímají se, jak jejich děti volný čas tráví.

Z výchovných důvodů je žádoucí pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže, jelikož děti ještě nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností. Potřebují citlivé nenásilné vedení a také, aby nabízené činnosti byly pestré, přitažlivé a účast na nich dobrovolná.

(Pávková a kol., 1999)

Historické i zahraniční zkušenosti potvrzují, že prevence je ve výchově účinnější a také podstatně levnější než náprava chyb a převýchova. Kvalitní výchova dětí ve volném čase má proto výrazný preventivní význam. (Pávková a kol., 1999)

Hájek uvádí, že bohužel patologické jevy skutečně narůstají a je proto třeba klást důraz na prevenci sociálně patologických jevů, která je pojímána ve třech rovinách:

- **Primární prevence** – je široce zaměřena a cílena na celou populaci, zejména té části, která není kriminálně riziková ani narušená.
- **Sekundární prevence** – je zaměřená na kriminálně rizikové jedince a skupiny, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou jejichmi oběťmi.
- **Terciární prevence** – usiluje o léčbu, respektive zabránění recidivy u těch, kteří jsou již zasaženi negativními jevy. (Hájek a kol., 2004)

Na preventivní význam kvalitní výchovy dětí ve volném čase poukazuje autor takto: „*Cílem výchovy ve volném čase je naučit děti kvalitně využívat jejich volný čas, chápat jej jako významnou životní hodnotu. Pro vzbuzování a modelování zájmů slouží seznamování se širokou škálou volnočasových aktivit, objevování vlastních dispozic a jejich rozvíjení, sestavování racionálního režimu dne, uvědomění si vlastních hodnot a rozvíjení zdravého sebevědomí atd.*“ (Hájek a kol., 2004, s. 90)

1.3 Specifika trávení volného času dětí a dospělých

Děti se učí především nápodobou těch a toho, co je jim citově blízké. Je důležité, aby se věnovali alespoň částečně hodnotným aktivitám, jako jsou umělecké, vědecké, pracovní, sportovní, náboženské a jiné. (Spousta et al., 1996)

Oproti tomu *Němec* zdůrazňuje, že děti nemají dost zkušeností a poznatků, aby se správně orientovaly v různých oblastech zájmové činnosti. Proto potřebují citlivé a nenásilné vedení a vhodně motivovanou pestrou nabídku činností, z kterých si dobrovolně vyberou. (Němec, 2002)

Čáp poukazuje při využívání volného času dětí a mládeže na mnoho výchovných možností. Vedle odpočinku, zábavy a kompenzace jednostranných učebních činností zde vidí také příležitost:

- k poznávání různých druhů činností a oblastí života společnosti, což je důležité na přípravu povolání i účasti jedince na životě společnosti,
- k formování dovedností, vědomostí a schopností, zájmů, volních i dalších rysů v zájmových činnostech,
- k tomu, aby se jedinec naučil i pro další období svého života vhodným způsobem využívat volný čas k upevnění tělesného a duševního zdraví, k mnohostrannému, vnitřně bohatému životu a rozvinutí osobnosti vlastní i osob ve svém nejbližším okolí. (Čáp, 1993)

Na to, jak je důležité vést děti k zájmové činnosti od dětství, poukazuje další autor, který uvádí: „*V dospělosti je trávení volného času výslednicí těch vzorců chování a priorit hodnot, které si jedinec postupně tvořil v průběhu života. Chtít od dospělého, aby se zabýval např. uměním, aniž k tomu byl dříve veden, je bezvýsledné.*“ (Spousta et al., 1996, s. 13)

K novým komplexním zařízením určeným pro trávení volného času dětí a mládeže patří velké parky volného času, parky zážitků, tematické parky, pohádkové parky, zoologické zahrady, velkolepá akvária a mnohé další, jejichž vznik reaguje na rostoucí zážitkovou orientaci dnešní společnosti. Tato mnohdy velmi rozsáhlá mnohadimenzionální volnočasová zařízení tvoří nové „*katedrály 21. století*“. (Opaschowski, 1998, s. 17)

Já osobně se nejvíce přikláním k tvrzení *Němce*. Děti se skutečně ještě neumí orientovat v nabídce volnočasových aktivit, potřebují radu rodičů a pedagogických

pracovníků. Proto bychom měli dětem nenásilnou formou představit pokud možno pestrou nabídku činností a sami by si měli zvolit, o jakou mají zájem. Později se děti již lépe orientují v nabízené zájmové činnosti a rozvíjí pouze ty, v kterých vynikají a které je naplňují. Také je důležitý postřeh Čápa, který upozorňuje na to, že děti se ve volném čase učí různým druhům činností, formují si své dovednosti a upevňují tělesné a duševní zdraví.

Dospělí jedinci se oproti dětem již orientují v nabízených aktivitách, znají své zájmy a možnosti, jak zdravotní, tak finanční.

1.3.1 Pedagogika volného času

Pedagogické ovlivňování volného času, zvláště výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování, je významnou oblastí výchovného působení. Učí vést jedince k racionálnímu využívání volného času, formuje hodnotné zájmy a uspokojuje významné potřeby jedince. Jednotliví autoři charakterizují pedagogiku volného času následovně.

Pedagogika volného času je pedagogická disciplína, která je zaměřena na výchovné a vzdělávací prostředky, které pomáhají vlastnímu a smysluplnému využívání volného času. (Hájek a kol., 2004)

Pedagogickým ovlivňování volného času se zabývají instituce a organizace, jejichž pracovní náplní je působit na děti, mládež či dospělé osoby ve volném čase a naučit je volný čas racionálně využívat. Jde o záměrné ovlivňování, které má vymezený cíl, je plánovité a většinou dlouhodobé. Splňuje požadavky, kterými lze vymežit výchovné působení. (Pávková, 1999)

Úkolem pedagogiky volného času je chápat volný čas jako dobu, která není věnována nicnedělání, ale jako příležitost k činnosti jiného druhu, než je ta, která je pro nás povinná a také dobu, která je příležitostí k odpočinku, zábavě a rozvoji vlastní osobnosti. (Hájek a kol., 2004)

Na důležitost pedagogiky ve volném čase poukazuje Němec, který vysvětluje: „Pedagogické ovlivňování volného času a především výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování je významnou oblastí výchovného působení. Poskytuje tak příležitost vést jedince k vhodnému využívání volného času, formovat jeho zájmy, uspokojovat

a kultivovat lidské potřeby, rozvíjet specifické schopnosti a žádoucí vlastnosti osobnosti.“ (Němec a kol., 2002, s. 21)

Jiný pohled uvádí *Opatřil*, ten zdůrazňuje vedoucí roli vychovatele při organizaci činností ve volném čase, i když postavení žáka a vychovatele je zde jiné než ve vyučovacím procesu. Dále uvádí, že je pro žáka významná dobrovolnost, možnost volby obsahu činnosti, prostředí i kamarádů a herní skupiny, ve které činnost probíhá. (Opatřil a kol., 1985)

Dnešní doba, ve které žijeme je plná negativních jevů, které na děti působí a ovlivňuje je. Právě proto je velmi důležité, aby se děti naučili smysluplně využívat svůj volný čas. Ze začátku jsou instituce a organizace, které se volnočasovým aktivitám pro děti věnují dobrým výchovným vedením, kdy zkušenosti pedagogové volného času záměrně ovlivňují výchovu ve volném čase dětí.

Obrázek č. 1 Don Bosco

(<http://jaroslavfogl.czweb.org>)

Tabulka č. 1 Osobnost pedagoga volného času

Osobnost pedagoga volného času				
Předpoklady	biofyzické	psychické		
		axiologické (hodnotové)	gnozeologické (vědomostní)	praxeologické (činnostní)
Zasahovaná stránka osobnosti	somatická	emoční	intelektuální	volní
Formativní elementy	-tělesné zdraví -fyzická zdatnost a odolnost -normální funkce a pohotovost smyslových orgánů	-vlohy -schopnosti -nadání -vlastnosti: temperamentové, povahové, charakterové	teoretické vzdělání a rozhled: -všeobecné -odborné -filozofické -psychologické -sociologické -pedagogické	praktické dovednosti: -empatické -komunikační -projekční -operační -diagnostické -prognostické
Získávají jsou	cvičením	výchovou	vzděláváním	výcvikem
Externě se projevují jako	tělesná konstituce	povaha	vzdělání	chování
Profilace osobnosti	osobnostní		vzdělanostní	dovedností
Vypovídající o pedagogovi	jaký je		co ví	co umí

(Spousta, 1994, s. 131)

1.3.2 Nabídka volnočasových aktivit

Nezastupitelným prvkem výchovy ve volném čase jsou *sdržení, hnutí* a *organizace*, které se věnují dětem a mládeži. Pro děti se stává společný pobyt ve skupině nenahraditelným. Zapojují se zde do společné činnosti, sdílejí kolektivní hodnoty, dostávají zde neopakovatelnou příležitost určitého skupinového prožitku. Skupina se výrazně podílí na formování osobnosti. (Němec a kol., 2002)

Ve většině měst v dnešní době fungují centra, která nabízejí zájmovou činnost pro děti a mládež. Ať už se jedná o různé rukodělné, jazykové či pohybové kroužky. Také je běžné, že tyto centra přibližují a ožívují dětem starodávné tradice, formou názorných ukázek. Dalšími centry volnočasových aktivit jsou zaměřená sportovně.

Komerční organizace se také věnují volnému času dětí a mládeže. Ovlivňují způsob trávení volného času především v oblasti *kulturní, sportovní a společenské zábavy*. **Patří zde:**

- kluby,
- fitnesscentra,
- bary,
- restaurace,
- cestovní kanceláře apod. (Němec a kol., 2002)

Veřejná správa má nezastupitelnou roli v oblasti výchovy ve volném čase. Do sítě těchto zařízení **patří:**

- školní družiny,
- školní kluby,
- školní knihovny,
- domovy mládeže,
- střediska pro volný čas dětí a mládeže,
- základní umělecké školy,
- jazykové školy. (Němec a kol., 2002)

Ministerstvo kultury je dalším resortem, který se výrazně podílí na volnočasových aktivitách dětí a mládeže. **V jeho působnosti jsou:**

- divadla,
- muzea,
- galerie,

- kina,
- knihovny a čítárny,
- symfonické orchestry. (Němec a kol., 2002)

K typickým **kulturním zařízením**, která ve svých aktivitách oslovují děti a mládež, patří:

- **Divadla** – ve větších městech jsou přímo specializovaná divadla pro děti a mládež.
- **Kina** – také součástí jejich nabídky jsou filmy pro děti a mládež a filmy pro celou rodinu.
- **Přírodovědná zařízení** – patří zde zoologické a botanické zahrady, hvězdárny a planetária.
- **Knihovny** – vznikají a někde již fungují dětské čítárny a besedy pro mladé čtenáře.
- **Muzea a galerie** – již sto let pracují dětská muzea, která se stala nejznámějším představitelem specifických kulturních zařízení pro děti a mládež. (Němec a kol., 2002)

Tyto instituce neslouží pouze výchově a vzdělávání, svými prezentacemi a činnostmi vytvářejí základní předpoklady pro rozvoj vědy a techniky, umění i celého kulturního života společnosti. (Němec a kol., 2002)

Divadla pořádají dětská představení, která srozumitelnou formou přibližují dětem i klasická náročná díla. Také spousta muzeí má v dnešní době vytvořeny naučné expozice pro děti školního věku, které slouží kromě trávení volného času také k netradičnímu způsobu výuky jako např. technologické muzeum v Brně. Je zde přímo pro děti místnost, kde mají možnost si prakticky vyzkoušet populární a zábavnou formou běžné fyzikální a technické jevy, se kterými se dennodenně setkávají. Spousta galerií pořádá výstavy pro děti jako např. nedávno zesnulý autor Krtečka Zdeněk Miler. Není žádnou výjimkou, kdy jsou pořádány galerie či výstavy dětských děl jako např. LŠU na závěr školního roku formou výstavy přiblíží rodičům díla dětí, navštěvující právě tyto zařízení.

Nejznámější představitel německé pedagogiky volného času *Opaschowski* ve své knize **Německo 2010** charakterizuje tendence rozvoje společnosti, a to především ve volnočasových aktivitách. Vedle podstatných změn v oblasti zaměstnání, konzumu, médií, sportu a podoby dovolené, naznačuje rovněž **posuny v kultuře**. Základním cílem

by dle něj mělo být „ne kulturu více konzervovat, ale spontánně ji prožívat“.
(Opaschowski, 1997, s. 151)

Celistvý pohled na vznik a formování zařízení pro děti a mládež podává *Přadka*.
Sít' zařízení volného času (s ideologií státu) po roce 1945 tvořily:

- Domy pionýrů a mládeže,
- Stanice mladých: techniků, přírodovědců, turistů,
- Odborářské domy kultury,
- Školní družiny a školní kluby,
- Školy s celodenním výchovným systémem (60. léta),
- Školy s internáty (u nás se neujaly),
- Lidové školy umění,
- Domovy mládeže a internáty mládeže. (Přadka, 1999)

Obrázek č. 2 Dětský filmový festival ve Zlíně

([http://www.lidovky.cz/zlin-ovladl-norsky-film-strevicek-ziskal-i-narozny-fxs-
/ln_kultura.asp?c=A110604_214125_ln_kultura_mc](http://www.lidovky.cz/zlin-ovladl-norsky-film-strevicek-ziskal-i-narozny-fxs-/ln_kultura.asp?c=A110604_214125_ln_kultura_mc))

*Tabulka č. 2 Kulturní zařízení v ČR
(orientační počty na základě internetových informačních zdrojů)*

Typ kulturního zařízení	Počet	Zdroj informace
Muzea a galerie	862 jednotlivých objektů, velká muzea mívají několik objektů; z toho 1 dětské muzeum	http://www.cz-museums.cz/ 28. 8. 2002
Divadla	617	http://www.divadlo.cz/ 13. 12. 2002
Kina	848 sálů (195 000 míst) - z toho 10 multikin (88 sálů) 601 klasických kin 42 kinokaváren 10 klubových zařízení	Zpráva o české kinematografii v roce 2001 - umístěna na http://www.mkcr.cz/categories.php?id=210 30. 8. 2002
Knihovny	2496	http://www.mkcr.cz 13. 12. 2002
Hvězdárny a planetária	13	http://sdruzeni.hvezdarna.cz/ 13. 12. 2002
Zoologické zahrady	15	http://www.zoobrno.cz 13. 12. 2002
Botanické zahrady a arboreta	18	http://mzm.cz/mzm/ostatni/botanicke_zahrady.htm 19. 12. 2002

(Němec a kol., 2002, s. 51)

Jednou z řady možností volnočasových aktivit jsou *tvořivé hry a náměty*. Pomocí nich dítě poznává okolní svět, své kamarády a také samo sebe. Tvořivá činnost dětí většinou zaujme, protože jim umožňuje projevit vlastní fantazii a nápady. Výsledky jejich tvořivé práce odrážejí individualitu dětí a často odkrývají jejich osobité vyjadřovací schopnosti. (Špačková, 1998)

Některé z námětů pro tvořivé hry:

- a) hry s výtvarným materiálem,
- b) hry s použitím různých materiálů,
- c) hry s hračkami a různými předměty,
- d) hry pro rozvoj logického myšlení,
- e) pohybové hry,
- f) hry se slovy a zvuky. (Špačková, 1998)

Jiné členění her a to dle své *podstaty, zaměření a cíle*, kterého by se mělo dosáhnout, uvádí *Nelešovská a to následovně:*

- a) hry zaměřené na rozvoj zrakové paměti a zrakového vnímání,
- b) hry zaměřené na rozvoj sluchového vnímání a sluchové paměti,
- c) hry zaměřené na rozvoj myšlení a tvořivosti,
- d) hry zaměřené na rozvoj pozornosti, postřehu, pohotovosti,
- e) hry zaměřené na rozvoj časoprostorové orientace,
- f) hry zaměřené na rozvoj řeči a slovní zásoby,
- g) hry zaměřené na rozvoj jemné motoriky,
- h) hry zaměřené na rozvoj důvěry a vzájemné spolupráce,
- i) hry zaměřené na vzájemné poznávání. (Nelešovská, 2004)

Podle výchovných cílů můžeme hry rozdělit do následujících kategorií:

- a) hry na rozvoj intelektu,
- b) hry na rozvoj tvořivosti,
- c) hry na rozvoj sociálních dovedností,
- d) hry na rozvoj motoriky a pohybových dovedností,
- e) hry na rozvoj vůle,
- f) hry na rozvoj sebepojetí. (Instruktoři Brno, 2007)

Jiný autor to vidí takto: „*Tvořivá hra se může stát nejen kompenzací k ostatní školní činnosti, ale i účinným prostředkem citové výchovy.*“ (Mlejnek, 2004)

Dále *Mlejnek* uvádí, že právě v tvořivé hře nacházíme prostředek, který přitažlivou formou umožňuje odstraňovat dětské negativní vlastnosti, objevovat vlohy a cvičit je. Pomocí dětské tvořivé hry bychom měli rozvíjet také smyslové vnímání a poskytuje možnost bohatého uplatnění obrazotvornosti a rozvíjí dětskou tvořivost. (Mlejnek, 2004)

Zcela jiný názor sdílí *Reuysová a Viehoffová*, které nabádají, aby děti trávily více svého volného času ve **volné přírodě**, kde se v nich spontánně probouzí zvědavost,

nadšení a radost objevitelů. Uvádí, že děti dávají přednost místům, kde mohou rozvíjet svou fantazii, využívají přirozenou zvědavost, zažívají dobrodružství, zkoušejí svou sílu a své hranice. Vytváří si svůj vlastní dětský svět bez neustálé kontroly a dohledu dospělých. S postupným rozrůstáním měst se zmenšují volné prostory pro děti. Zakládají se hřiště, areály zdraví, bazény s různými atrakcemi, fitnesscentra a sportovní střediska, ty se poté stávají náhražkou přirozených prostor.

(Reuysová, Viehoffová, 1996)

Dalším rozsáhlým předmětem zábavy jsou **hry s míčem**. Her, které lze využít pro nácvik a zdokonalování dovedností s míčem, je značné množství. Tyto jednotlivé skupiny sportovních her, se rozdělují na:

- **Brankové** – ve kterých se body získávají dopravením společného míče do cílového prostoru (např. branka, určitá pole). Hrací plocha je pro oba soupeře společná a trvání utkání je limitováno časem. Patří zde např. kopaná, košíková, házená, lední hokej apod.
  - **Sít'ové** – ve kterých se body získávají chybou soupeře nebo dopravením společného míče do pole soupeře tak, aby jej nebyl schopen vrátit. Soupeři jsou na oddělených hracích plochách a trvání utkání je limitováno tím, kdo dříve dosáhne stanoveného počtu vítězných setů. Patří zde např. odbíjená, tenis, badminton apod.
  - **Pálkovaci** – ve kterých se body získávají za přeběhy met do cílového prostoru. Hrací plocha je pro oba soupeře společná a trvání utkání je limitováno počtem směn. Od předchozích dvou skupin se tyto liší tím, že v útoku je družstvo, které nemá společný míč pod kontrolou. Patří zde např. baseball, softball apod.
- (Tůma, Tkadlec, 2004)

2. Zájmy

Patří mezi vlastnosti aktivačně-motivační. Vedou jedince k činnosti a vyvolávají motiv k činnosti zaměřené určitým směrem. Zájmy těsně souvisí s vlohami a schopnostmi člověka, které podmiňují úspěšné vykonávání nějaké činnosti. Podle výzkumů člověk rozvíjí zájmy zejména v těch oblastech, v nichž je úspěšný a dosahuje uspokojení z činnosti. (Pávková, 1999)

Němec charakterizuje zájem jako osobnostní vlastnost, která vyjadřuje vztah k předmětům či jevům, kterým člověk připisuje zvláštní význam. Vzbuzuje tak snahu po aktivním kontaktu s předmětem zájmu a jeho poznávání, popřípadě ovládnutí či zvládnutí. Toto se promítá do činností člověka a vykonávání je vždy spojeno s citovými prožitky. (Němec a kol., 2002)

Zájmové činnosti rozvíjejí osobnost dítěte, umožňují dětem seberealizaci, ale také další poznávání a rozvoj pohybových dovedností. Při zájmových činnostech je důležitá vlastní aktivita dětí, která jim přináší radost a uspokojení. (Hájek, Pávková, 2003)

2.1 Dělení zájmů

Zájmy můžeme dělit podle *úrovně činnosti, časového trvání, koncentrace, společenské hodnoty a podle obsahu*. (Pávková, 1999)

Zájmy dle úrovně činnosti

Podle úrovně činnosti rozeznáváme zájmy *aktivní* a *receptivní*.

- **Aktivními** se označují zájmy, při kterých jedinec sám vyvíjí činnost a produkuje nějaké hodnoty, zabývá se aktivně předmětem svého zájmu.
- **Receptivní** zájmy jsou ty, při jejichž realizaci se aktivita omezuje jen na vnímání předmětu zájmu. Je u nich nebezpečí pasivity a konzumního vztahu.

Obě činnosti se mohou prolínat a doplňovat. (Pávková, 1999)

Němec uvádí toto členění na *receptivní* a *aktivně tvořivé*.

- **Receptivní** jsou ty, kterých se jedinci účastní jako diváci nebo posluchači. Může se jednat o návštěvu kina, divadla, koncertu, výstavy, přednášky, sledování televize, poslech rozhlasu a další.
- **Aktivně tvořivé** jsou zájmy, na kterých se jedinci podílejí sami v zájmových útvarech nebo jsou to individuální činnosti jako besedy, soutěže, práce v dílně a další. (Němec a kol., 2002)

Pávková i *Němec* uvádí dělení zájmů dle úrovně činnosti na aktivní a receptivní. *Pávková* navíc uvádí, že se tyto dvě skupiny mohou navzájem prolínat a dokonce doplňovat. Tento postřeh *Pávkové* je velice důležitý, protože hledat hranici u některých zájmů mezi pasivním a aktivním přístupem je velice složité. Toto se dá demonstrovat např. u zatracovaného sledování televize, kdy na první pohled se jednoznačně jedná o pasivní zájem. V dnešních pořadech, které jsou k dispozici v široké nabídce TV stanic, je možno např. získat inspiraci na trávení dovolené. Dále je možno v televizi spatřit spoustu naučných pořadů od historie, přes přírodopisné seriály až po herní a sportovní aktivity. Stále více lidí jako svůj zájem má studium cizího jazyka a pro mnohé diváky je televizor jeho jedinou finančně dostupnou možností, jak si procvičit cizí jazyk v praxi a v tomto případě bych se já osobně přikláněla k tomu, že tento člověk jedná velmi aktivně, protože je nucen být maximálně soustředěn, sám si vytvořit systém studia a dohledávání slovní zásoby a gramatických jevů tak, aby po nějakém čase mluvenému slovu v cizí řeči alespoň částečně rozuměl.

Zájmy dle časového trvání

Podle časového trvání rozdělujeme zájmy na *krátkodobé*, *dočasné*, *přechodné* a zájmy *trvalé*. Intenzitu zájmu a délku jeho trvání výrazně ovlivňuje vývoj jedince a jeho zrání. (*Pávková*, 1999)

Zájmy dle koncentrace

Podle stupně koncentrace na předmět zájmu, je možné zájmy rozdělit na *jednostranné* a *mnohostranné*. Zjednodušeně lze mnohostranné zájmy označit za povrchní a jednostranné za hluboké. (*Pávková*, 1999)

Zájmy dle společenské hodnoty

Z hlediska společenských norem je možné zájmy dělit na *žádoucí* a *nežádoucí*, které se neslučují s obecně platnými společenskými, případně právními normami. Pedagogicky motivovaná a řízená zájmová činnost vede ke společensky žádoucímu rozvoji osobnosti, talentu a aktivnímu životnímu stylu. Naopak volný čas, který není naplněn zájmem má tendenci k patologickému chování. (Pávková, 1999)

Zájmy dle obsahu

Podle obsahu se zájmová činnost dělí na *společenskovední, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, estetickovýchovné, tělovýchovné, sportovní a turistické*. Také je však řada hraničních zájmových činností, které není možné jednoznačně zařadit.

- ***Společenskovední zájmové činnosti*** vedou k poznávání společenského dění i k poznání některých historických souvislostí. Základní oblast společenskovedního zaměření je výchova k vlastenectví, k partnerství, k rodičovství, společenská výchova, sběratelství a jazykověda. (Pávková, 1999)

Němec dělí tyto zájmové činnosti na *vědeckotechnické a vědecké, technicko praktické, společenskovední, přírodovědné (pěstitelské a chovatelské), estetickovýchovné, tělovýchovné, sportovní a turisticky zaměřené*. (Němec a kol., 2002)

Okruhy společenskovedních zájmových činností:

- a) poznávání významných objektů v místě bydliště, školy, objekty zásobování, zdravotnická zařízení, veřejné instituce, kulturní podniky, hospodářské objekty, instituce a zařízení pro volný čas, školy a vzdělávací zařízení,
- b) seznamování s historickými objekty a památnými místy, která souvisejí s národními dějinami,
- c) informace o životě a díle významných osobností, které mají vztah k regionu,
- d) sledování politických a společenských událostí u nás i ve světě, diskuze, hodnocení,
- e) setkání a společné akce dětí z různých měst, mezinárodní setkání,
- f) oslavy státních svátků, významných dnů, výročí a událostí,

- g) dodržování tradic školy, výchovného zařízení, oslavy narozenin, svátků apod.,
- h) dodržování lidových tradic, zvyků, seznamování s jejich vznikem,
- i) seznamování s filozofickými a náboženskými směry,
- j) publicistika, vydávání vlastních periodik,
- k) zájmové studium cizích jazyků,
- l) individuální sběratelství aj. (Pávková, 1999)

- **Pracovně-technické zájmové činnosti** napomáhají k systematickému zdokonalování manuálních dovedností, obohacování vědomostí o technické poznatky i k aplikaci těchto poznatků v praxi. Tato činnost by měla u dětí ovlivnit rozvoj nových, společensky důležitých oborů jako jsou kybernetika, elektronika, elektrotechnika, výpočetní technika apod. (Pávková, 1999)

Okruhy pracovně-technických zájmových činností:

- a) práce s různými materiály (papír, karton, dřevo, kov, textil, plasty, sklo, drobný přírodní a technický materiál, modelovací hmoty),
- b) práce se stavebnicemi, konstruktivní práce,
- c) montážní a demontážní činnosti,
- d) drobné opravy hraček, pomůcek, vybavení,
- e) modelářské práce,
- f) elektrotechnika, elektronika, výpočetní technika, audio a videotechnika,
- g) seznamování s různými profesemi,
- h) příprava pokrmů,
- i) činnosti související s dopravní výchovou. (Pávková, 1999)

- **Přírodovědné zájmové činnosti** vedou k prohlubování vědomostí o dění v přírodě, pěstují vztah k její ochraně. Rozvíjí u dětí zájem o pěstitelství a chovatelství. Spontánního zájmu o živou a neživou přírodu i citového vztahu ke všemu živému je možné využít k formování pocitu morální odpovědnosti za ochranu přírody a k vytváření správných postojů k životním hodnotám. (Pávková, 1999)

Okruhy přírodovědných zájmových činností:

- a) pozorování přírodních objektů živé a neživé přírody,
  - b) pěstitelské práce – pěstování pokojových rostlin, práce na zahradě, užitkové i okrasné rostliny,
  - c) chovatelství: chov živočichů v akváriích, teráriích, insektáriích, chov okrasného ptactva, drobného hospodářského zvířectva, zvířat v domácnosti,
  - d) činnosti zaměřené na ochranu a tvorbu životního prostředí,
  - e) práce s odbornou a populárně-naučnou literaturou,
  - f) práce v koutku přírody, pokusnictví, vedení přírodovědné dokumentace,
  - g) spolupráce s institucemi,
  - h) specializované zájmové činnosti (rybářství, včelařství, myslivost).
- (Pávková, 1999)

- ***Estetickovými zájmové činnosti*** utvářejí a formují estetické vztahy dětí k přírodě, společnosti a jejím materiálním a kulturním hodnotám. Tyto činnosti jsou zaměřeny na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, dramatického a hudebně-pohybového projevu. Dále pak na kulturu chování, výchovu vkusu a rozvoj tvořivosti. (Pávková, 1999)

Okruhy estetickovými zájmových činností:

Výtvarné zájmové činnosti:

- a) výtvarné osvojování skutečnosti, využití různých výtvarných technik,
- b) práce s výtvarnými prostředky spojená s experimentováním,
- c) poznávání a chápání výtvarného umění,
- d) aplikace estetických a dalších požadavků na životní prostředí, kultura chování, stolování, kultura těla a oblékání.

Hudební zájmové činnosti:

- a) sborový a sólový zpěv,
- b) hudební hry,
- c) hudebně-pohybové a taneční hry, hry se zpěvy, tanec, pohybová improvizace při hudbě, cvičení při hudbě,
- d) hra na dětské hudební nástroje,
- e) hra na hudební nástroje,
- f) poslech hudby,

- g) zacházení se zvukovou technikou,
- h) získávání poznatků o hudebních umělcích a jejich dílech.

Literárně-dramatické zájmové činnosti:

- a) četba,
- b) reprodukční činnosti,
- c) průpravné hry a cvičení, dramatické hry a improvizace zaměřené na rozvíjení poznávacích procesů, komunikativních dovedností, sociálních vztahů a sociální percepce,
- d) tvořivé literární a dramatické činnosti,
- e) návštěvy kulturních představení.

(Pávková, 1999)

2.2 Intenzita zájmů

Intenzita zájmů určuje jejich kvalitu. Můžeme rozlišovat zájmy **hluboké** a **povrchní**. Hloubkou se rozumí úsilí, které jedinec vynakládá na uspokojování zájmů. Zájmy hluboké jedince silně ovlivňují a působí na něj, rozvíjejí poznání, zdokonalují dovednosti a obohacují citový život. (Pávková, 1999)

Zájmy se vyvíjí a s přibývajícím věkem dítěte se zužuje jejich výběr, ale naopak se prohlubuje zájem jako takový. Děti poté ve starším věku mohou stavět na základech, které jim byly dány v mladším věku a zaměří se na obor, který je jim blízký a v budoucnosti se tak může stát jejich profesí.

Zájmovou činnost můžeme provádět **aktivně** či **pasivně**, záleží na našem přičinění.

Do aktivního využívání volného času patří:

- fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovnou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovnou a sportem,
- zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.,
- pohyb na čerstvém vzduchu spojen s fyzickou aktivitou (turistika, práce na zahradě apod.),
- společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě,

- zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti.
(<http://www.msmt.cz/socialni-programy/volny-cas-a-prevence-u-deti-a-mladeze>)

Aktivně trávený volný čas dětí vede k rozvoji osobnosti, k lepší profesní orientaci, k určitým pracovním návykům a vede k celkově lepší pracovní zaměstnanosti.

Do pasivního využívání volného času patří:

- chroničtí sledovatelé televize, filmů a počítačových her,
- mládež bloudící po ulicích a restauračních zařízeních a ubíjejících nudu,
- mládež vyhledávající dramatické a dobrodružné aktivity zástupným způsobem pomocí násilí, kriminality, drog, alkoholu apod.

(<http://www.msmt.cz/socialni-programy/volny-cas-a-prevence-u-deti-a-mladeze>)

Další zájmovou činností pasivního využití volného času patří např. četba knih, práce na PC, sledování sportovního utkání jako divák a mnohé další. I tato zájmová činnost je obohacující, pokud nepřekračuje nebezpečné patologické hranice. Naopak četbou např. vědeckých knih či časopisů, si čtenář rozšiřuje vlastní vědomosti a zkušenosti.

Obrázek č. 3 Mažoretky z Holešova

(<http://www.tymycentrum.cz/drupal/galerie/foto-z-akci-2012/20120302holesovky-talent-2012-finale>)

3. Životní styl

Životní styl člověka patří mezi základní faktory, ovlivňující kvalitu jeho života. Životní styl každého z nás se v průběhu let mění dle toho, jak na nás působí okolí, ve kterém žijeme. Většinou jde o kombinaci vlivu výchovy, prostředí, ve kterém se pohybujeme, kulturních návyků a finančních možností.

V obecné rovině definuje *Hartl, Hartlová* životní styl jako: „...souhrn individuálních postojů, hodnot a dovedností odrážejících se ve výrobní, umělecké a jiné činnosti člověka; zahrnuje síť mezilidských vztahů, výživu, tělesný pohyb, organizaci času, zájmy a záliby.“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 559)

Bakalář charakterizuje životní styl jako způsob lidského chování a života, který zahrnuje nejen materiální předpoklady a podmínky života, ale také jako způsob, jak člověk s těmito předpoklady nakládá a jak se začleňuje do společenského dění. (Bakalář, 1978)

Jiný pohled na životní styl uvádí *Kraus*: „Životní styl je charakterizován jako široký komplex činností a s nimi spjatých postojů, norem, hodnot, návyků, které mají trvalý ráz a jsou pro každého individuálně specifické – vystihují jeho osobitost. Životní styl každého jednotlivce je zasazen do širšího společenského kontextu, ovlivňuje ho historický vývoj, tradice, kulturní a ekonomická úroveň společnosti.“ (Kraus, 2008, s. 166 – 167)

Sak, Saková uvádí životní styl jako systém významných činností a vztahů, životních projevů a zvyklostí, které jsou typické a charakteristické pro konkrétní živý subjekt nebo objekt. Je souhrnem relativně ustálených každodenních zvyklostí, způsobů realizace činností a způsobů chování. Životní styl je výrazně formován masmédií. (Sak, Saková, 2004)

Na důležitost správného životního stylu poukazuje kolektiv autorů, kteří popisují: „Vyvážený životní styl zahrnuje přiměřenou dobu spánku a zájmy, které umožňují obnovu sil. Dlouhodobá přetíženost a vyčerpání jsou pro dítě stejně rizikové, jako je nuda a nedostatek dobrých podnětů.“ (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999, s. 46)

Zcela jiné úvahy o životním stylu a zdraví má *Blaxterová*, která chápe životní styl jako výběr, který jedinci provádějí vzhledem k dané potřebě. Ve vztahu ke zdraví je životní styl charakterizován výběrem stravy, pití, kouření, množstvím a využitím volného času apod. (Blaxter, 1993)

Jiný úhel pohledu na životní styl má také Čeledová, Čevela, kteří uvádějí: „...*jak žijeme, jak se oblékáme, jak bydlíme, pracujeme či jak trávíme svůj volný čas.*“ (Čeledová, Čevela, 2010, s. 50)

3.1 Zdravý životní styl

O zdravém životním stylu se hovoří v souvislosti s ovlivňováním způsobu života lidí. Jde v zásadě o takové chování, abychom neohrozili vlastní zdraví ani zdraví našich bližních. (Kraus, 2008)

Oproti tomu jiný autor uvádí: „*Osvojení si zdravého životního způsobu předpokládá prosazování pozitivně působících způsobů jednání, k nimž patří především adekvátní tělesná aktivita, nekuřáctví, střídme užívání alkoholu a vyloučení nealkoholových drog, zdržení se rizikových forem sexuálního života, zachovávání vhodných dietních zásad a předcházení úrazům či nehodám.*“ (Mlčák, 2007, s. 16)

Se zdravým způsobem života souvisí tyto základní faktory:

- **Životní rytmus** – jde o vhodný poměr pracovní činnosti a odpočinku, fyzické a psychické zátěže a také přiměřené množství spánku.
- **Pohybový režim** – důležitý je pravidelný pohyb a přiměřená fyzická námaha.
- **Duševní aktivita** – rozvoj kulturních zájmů, snaha o další vzdělávání, respektování zásad duševní hygieny, odreagování se od každodenního napětí.
- **Životospráva a racionální výživa** – zvolit vhodný stravovací režim, který slouží zachování zdraví a tělesné i duševní výkonnosti.
- **Zvládání náročných životních situací** – mít schopnost řešit konflikty, zvládat stresové situace a překonávat frustrace. (Kraus, 2008)

Žít zdravým životním stylem znamená rozvíjet *tělesné, psychické a duchovní kultury osobnosti:*

- **Tělesná kultura osobnosti** představuje rozvoj dovedností a návyků osobní hygieny, životosprávy, stravovacích zvyklostí, ovládnutí touhy po škodlivých požitcích, jako jsou drogy, kouření, alkohol a samozřejmý je přiměřený aktivní pohyb.

- **Psychická kultura osobnosti** je složitým komplexem kvalit, které se konkretizují do žádoucích rysů, stylů, do socializovaných potřeb a hodnotových orientací. V dnešní době se klade důraz na odpovědnost, uvážlivost, sebeovládání, poznávací dychtivost, prosociální orientaci, umění efektivně se učit, být tvořivý a sociálně zdatný.
- **Duchovní kultura osobnosti** je často redukována jen na estetické, literární a vědecké zájmy a realizační dovednosti, také ale zahrnuje mravní vyspělost. (Kraus, 2008)

Bezstarosti nabádá k tomu, abychom pojímali život komplexně, pokud chceme žít zdravým životním stylem. Pokud chceme žít šťastně, harmonicky a dát životu smysl, podaří se nám to dle něj pouze návratem k přírodě, pochopením jejích zákonitostí, sledováním řádu, který v přírodě panuje a jeho aplikací na náš životní styl. (Bezstarosti, 1991)

Bakošová uvádí, že na Slovensku program výchovy ke zdravému životnímu stylu zprostředkovává Nadace otevřené společnosti (Open Society Foundation). Obsahem tohoto programu jsou aktivity a informování o pozitivním myšlení, o prevenci kouření, drogových závislostí a AIDS, o sexuální výchově, o komunikaci a o zdravé výživě. (Bakošová, 2011)

Výchovou ke zdravému životnímu stylu se zabývají také preventivní výchovné programy ve školách. Vychovávají jedince k odpovědnosti za svou osobu a za své zdraví. Výchova je zaměřena ke správným stravovacím návykům, zdravé skladbě potravin, dodržování pitného režimu, dodržování odpovídajícího režimu dne, dodržování tělesné kultury, osobní hygieny, posilování tělesné zdatnosti, otužování, rozvíjení citové stránky osobnosti, posilování citových vazeb, obohacování osobnosti estetickými zážitky, pěstování pracovních návyků a dovedností. (Hájek, Pávková, 2003)

Oproti tomu *Křivohlavý* se nezabývá pouze zdravým životním stylem, ale také zdravými životními zvyky např. zdravým způsobem výživy, opatřeními proti nehodám a úrazům jako je nošení ochranných přileb u motoristů a cyklistů, používání bezpečnostních pásů a speciálních dětských autosedaček. Dále pak pohybovou aktivitou jako je cvičení, tělovýchova, zdravé sportování apod. (Křivohlavý, 2001)

3.1.1 Konkrétní podoba životního stylu

Konkrétní podoba životního stylu je ovlivněna dvěma faktory a to *vnějším* a *vnitřním*.

Vnějším faktorem jsou životní podmínky, které tvoří tzv. mantinely, v kterých se jedinec pohybuje. Jde o bezprostřední vazbu životních podmínek a životního stylu. Změna životního stylu, vyvolaná změnou životních podmínek, nemusí mít tu samou míru a kvalitu, jako změna životních podmínek a nemusí se projevovat v okamžité časové návaznosti. (Tuček, 2003)

Vnitřní faktor životního stylu zahrnuje samotný jedinec se všemi jeho specifickými až individuálními životními podmínkami, potřebami, hodnotami. Jedinec hledá mezi teoreticky existujícími a prakticky realizovatelnými variantami životního stylu tu, kterou ve svých specifických podmínkách může naplnit a která by zároveň v dané chvíli odpovídala a vyhovovala jeho potřebám, hodnotám a jeho představě o naplnění sociálních rolí, jejichž je nositelem. (Tuček, 2003)

3.1.2 Faktory ovlivňující životní styl

Faktory, které ovlivňují životní styl, jsou spjaty se *vzděláním jedince, profesním postavením*, dále s typem *velikosti místa bydliště*, nepříliš výrazný je vliv *věku* a minimální má význam *pohlaví*. (Machonin, 1996)

Tuček uvádí, že jednotlivé faktory ovlivňující životní styl mají mezi sebou většinou vzájemné vazby. Existují souvislosti mezi *sociálním postavením, příjmy, vzděláním a trávením volného času* na jedné straně a se *životním stylem* na straně druhé. (Tuček, 2003)

Oproti tomu Šanderová tvrdí, že jednotlivé sociální statusy jedinců se liší *materiálním zabezpečením, mocí* a také *prestiží*, což ovlivňuje celkovou životní úroveň. K řídicím statusům se váží *věk, pohlaví* a *etnicita*, což jsou faktory, které ovlivňují vzdělání. V postmoderních společnostech se ke vzdělání úzce váže *profese* a *zaměstnání*, které dále prostřednictvím příjmů zpětně ovlivňují životní úroveň a životní styl. (Šanderová, 2000)

3.2 Rizika spojená s nesprávným životním stylem

Rizik, spojených s nesprávným životním stylem je mnoho. Vyjmenujeme si některé z nich, které mohou nastat, pokud nemá člověk správně vyváženou tělesnou, psychickou a duševní stránku osobnosti.

Přetížený životní styl je, když člověk toho chce stihnout často příliš mnoho. Má svůj program tak nabitý, že v něm nemá často ani místo na své osobní potřeby jako např. příjem potravy, návštěva WC apod. Většinou vše chce udělat sám a o práci se nechce podělit s ostatními. Takový jedinec může být vyčerpaný a je u něj větší předpoklad, že udělá chybu. Alkohol, tabák a drogy z dlouhodobého hlediska vyčerpání zhorší. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Obecně se takovými lidem říká workoholici. Často jsou tak zapálení do své práce, že jim utíká podstata života a oddalují se od své rodiny. Dochází poté často k nedorozumění a nepochopení.

Rizikový a stresující životní styl se týká mnoha lidí, kteří se nacházejí v zátěžové životní situaci nebo vykonávají rizikové a stresující zaměstnání. Problémem u těchto jedinců není ani tak nadbytek práce, ale její náročnost. Takový člověk často někomu vynadá nebo se pohádá. To nepomůže nikomu a většinou se tak zhorší i vzájemná spolupráce. Vhodná je u těchto lidí nějaká relaxační technika a pravidelně ji používat, když je příležitost. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Obzvláště v dnešní době je těžké vyhnout se zátěžovým situacím, ba dokonce nemožné. Zvláště jedinci na vyšších pracovních pozicích jsou právě vystaveni takovému rizikovému a stresujícímu životnímu stylu.

Chaotický životní styl je typický nepředvídaným střídáním období mimořádného pracovního vypětí a nečinnosti. Toto může být dáno zevními okolnostmi práce jako např. příprava na nějaké zkoušky, termínovaná práce nebo tendencí nechávat věci na poslední chvíli. Vhodné je pořídit si diář a naplánovat si do něj práci i odpočinek. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Pokud jde např. o zkouškové období či termínované práce, je třeba si vhodně zorganizovat čas tak, abychom pokud možno chaosu a neuspořádaní si časových pochodů předešli.

Neradostný životní styl je naplněn nepříjemnými povinnostmi, aniž by je vyrovnávaly nějaké třeba i drobné radosti a potěšení. Takový člověk se vyžívá

v pocitech trpitelství a v jiných vyvolává pocity viny. Je důležité mít potěšení i z maličkostí, které si může člověk obstarat sám. Je to vhodnější, než čekat na nějakou mimořádnou příznivou událost. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Každý jedinec by si měl najít takovou zájmovou činnost či aktivitu, která by jej naplňovala a vyrovnávala nepříjemné povinnosti, které je třeba plnit.

Prázdný životní styl je životním stylem, kdy se člověk nudí a neví, co dělat nebo jak být druhým užitečný. Dočasně prázdný životní styl může způsobit nemoc nebo u sportovců zranění. Je vhodné uvažovat o možnostech, které poskytuje nová životní situace, rozvíjet své zájmy a záliby, na které nebyl dříve čas.

(Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Jiné úskalí spojené s nesprávným životním stylem uvádí kolektiv autorů, kteří kladou důraz na zdravotní stav jedince. Na řadě zdravotních problémů se podílí rizikové faktory, které jsou spojeny s nesprávným stravovacím a pohybovým režimem. Důsledkem pak může být např. obezita, dále často se vyskytující špatné stravovací návyky, nízká fyzická aktivita, kouření či stres. (Novotná, Čechovská & Bunc, 2006)

3.3 Motivace dětí a mládeže k aktivnímu životnímu stylu

Děti bychom měli motivovat k aktivnímu životnímu stylu především v oblasti volnočasových aktivit. Návyky, které dítě získává především ve své rodině v době dospívání, jsou důležité pro další jeho rozvoj, protože ovlivňují vývoj jeho zdraví v následujících etapách jeho života a zároveň smysluplným trávením volného času se předchází patologickým závislostem.

Je to popsáno následovně: *„Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů.“*

(Sak, Saková, 2004, s. 59)

Černý uvádí, že děti je možno obecně motivovat k aktivnímu trávení volného času zvnějšku pomocí rodičů a kamarádů, nebo vychází z vnitřních potřeb dítěte např. potřeba pohybové činnosti, potřeba sociálního styku, potřeba uznání apod. Také může být motivací kombinace obou zmíněných složek. (Černý, 2007)

Jiní autoři uvádějí, že děti a mládež ke zdravému způsobu života máme motivovat *hmotnými, psychologickými potřebami a potřebami sebeaktualizace*. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Do kategorie **hmotných potřeb** patří např. výpočty týkající se uspořené financí. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Obzvláště v dnešní době je důležité vést děti k šetřivosti a také k tomu, aby uměli se svými financemi patřičně nakládat.

Do kategorie **psychologických potřeb** lze zařadit nezávislost, pocit svobody, sebeovládání. Dále zde také patří lepší vztahy s rodiči nebo s partnerem a lepší sebevědomí. Jedinec, který není závislý, je zajímavější druzí ho více respektují a více mu věří. Má také větší pravděpodobnost, že prožije pestřejší a zajímavější život. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

Pro **potřeby sebeaktualizace** jsou důležité okolnosti jako vyšší výkonnost a lepší možnost volby zaměstnání. Sebeaktualizaci napomáhají i lepší tělesná a duševní kondice, lepší paměť a soustředění. Také zvládnutí krizí rozvíjejí osobnost. (Nešpor, Pernicová & Csémy, 1999)

3.4 Vybrané současné vývojové trendy životního stylu v ČR

Proměny v každé společnosti výrazně ovlivňují životní podmínky i životní styl každého jedince. Faktorů, které ovlivňují životní styl současného českého člověka, je mnoho. Některé z nich si uvedeme.

Hlavním požadavkem, který diktuje současná doba je dobře vypadat a dobře se cítit. Nejde pouze o zdraví a kondici, ale také o psychickou pohodu a dobrý zdravotní stav. Vznikají specializovaná wellness studia, která se soustředí především na pocity, odpočinek a relaxaci. Wellness aktivity se začaly objevovat jako nedílná součást různých aqua a fitness center a nabízejí je také hotely v podobě relaxačních pobytů. Také již existují cestovní kanceláře, které jsou orientované na tyto aktivity. (Müllerová, 2008)

V českých domácnostech se stále častěji objevují bazény, whirlpools, masážní vany a bazénky, terapeutické sprchy, sauny, masážní stroje a křesla. Tyto možnosti využívá stále více Čechů v závislosti na prostorech a financích, které má kdo

k dispozici. Cílem je aktivním způsobem dosáhnout tělesné i duševní pohody a odpočinout si. (Müllerová, 2008)

Velký důraz na způsob životního stylu je dnes kladen z toho důvodu, že značně ovlivňuje naše zdraví, a následné léčení v dnešní době stojí značné finance. Se změnou životního stylu lze začít prakticky kdykoliv např. tím, že zařadíme do jídelníčku více zeleniny a ovoce, udržujeme si optimální hmotnost a budeme pravidelně cvičit a přiměřeně odpočívat. Důležité je také naučit se odolávat stresu, přestat s kouřením a pít alkohol. (Čeledová, Čevela, 2010)

Životní styl současného českého člověka je z velké části ovlivněn financemi, jelikož výše zmiňované specializovaná wellness studia jsou poměrně finančně náročné. Rovněž tak různá aqua a fitness centra.

Obrázek č. 4 Sportovní centrum ve Zlíně

(http://www.foto.schwinnmaty.cz/index.php/Instrukto-i-v-akci/IMG_2997)

Praktická část je věnována dotazníkové metodě s dnešními třicátníky za účelem zjištění jejich aktivit v dětství a porovnání dle jejich socioprofesionálních kategorií. Další dotazníková metoda je provedena s dětmi prvního stupně základní školy se záměrem zjištění jejich zájmů a porovnání se zájmy dnešních třicátníků v dětství.

4. Výzkum zájmové aktivity a cíle výzkumu

Cílem výzkumu diplomové práce je zjistit, zda je možné nalézt vztah mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesionálním zařazením v dospělosti. Dále mě zajímá, jak dnešní třicátníci trávili volný čas v dětství, zda dávali přednost aktivnímu či pasivnímu trávení volnočasových aktivit. Posledním cílem výzkumu je zjistit, zda dnešní děti upřednostňují pasivní či aktivní zájmovou činnost a jestli efektivní využívání volného času dětí dále rozvíjí jejich osobnost a má vliv i na další růst jedince.

Aktuálním problémem dnešních dětí je převažující pasivní využívání volného času a s tím souvisejících rizik je také důvodem ke zpracování této práce.

Formulace hypotéz:

- H1:** Socioprofesionální kategorie jednotlivých současných třicátníků se liší dle jejich zájmové aktivity v dětství.
- H2:** Určité skupiny socioprofesionálních kategorií současných třicátníků odpovídají určitým skupinám jejich zájmových aktivit v dětství.
- H3:** Dnešní třicátníci se v dětství více věnovali aktivnímu využití volného času.
- H4:** Dnešní děti více upřednostňují pasivní zájmovou činnost.

4.1 Metodologická východiska

Použitou metodou k získání informací je dotazníková metoda. Vytvořila jsem dva dotazníky. **Dotazník A** je určen *pro dnešní třicátníky* a **dotazník B pro děti prvního stupně základní školy**.

Dotazník A, který je pro výzkum použit, je uveden v příloze **PI**. Celkem obsahuje 15 otázek. Z toho 10 otázek je uzavřeného charakteru (možnost výběru předem definovaných odpovědí), 4 otázky polootevřeného charakteru (možnost výběru předem definovaných odpovědí nebo jiná možnost odpovědi) a 1 otázka otevřeného charakteru, sloužící k vyjádření věku respondenta.

Hlavní část dotazníku je zaměřena na zjištění profesní kategorie, pozice v zaměstnání a zjištění volnočasových aktivit v dětství. Další část zjišťuje základní demografické údaje o respondentovi, jako je pohlaví, věk, bydliště a nejvyšší dosažené vzdělání.

Dotazník byl rozdělen do čtyř základních částí:

- 1) úvodní část – obsahuje název, oslovení, cíl dotazníku a poděkování za spolupráci,
- 2) druhá část – obsahuje pokyny k vypracování,
- 3) třetí část – otázky, které směřují k osobním údajům respondenta,
- 4) čtvrtá část – otázky, které směřují k tématu profesní kategorie, pracovní pozice v zaměstnání a volnočasovým aktivitám v dětství.

Dotazník B, který je pro výzkum použit, je uveden v příloze **PII**. Celkem obsahuje 13 otázek. Z toho 10 otázek je uzavřeného charakteru (možnost výběru předem definovaných odpovědí), 2 otázky polootevřeného charakteru (možnost výběru předem definovaných odpovědí nebo jiná možnost odpovědi) a 1 otázka otevřeného charakteru, sloužící k vyjádření věku respondenta.

Hlavní část dotazníku je zaměřena na zjištění volnočasových aktivit dětí na prvním stupni základní školy. Další část zjišťuje základní demografické údaje o respondentovi, jako je pohlaví, věk a bydliště.

Dotazník byl rozdělen do čtyř základních částí:

- 1) úvodní část – obsahuje název, oslovení, cíl dotazníku a poděkování za spolupráci,
- 2) druhá část – obsahuje pokyny k vypracování,

- 3) třetí část – otázky, které směřují k osobním údajům respondenta,
- 4) čtvrtá část – otázky, které směřují k tématu volnočasových aktivit dětí prvního stupně základní školy.

Otázky v dotazníku A i B jsem se snažila spárovat tak, aby kladený dotaz byl totožný a mohl tak být objektivně vyhodnocen.

Sběr dat proběhl mezi dnešními třicátníky (30 – 39 let) a dle jejich socioprofesionálních kategorií jsem zjišťovala, zda se profesní zařazení dnešních třicátníků liší podle jejich zájmové aktivity v dětství. Část dotazníků byla rozeslána pomocí e-mailu a druhá část roznesena mezi respondenty osobně.

Další dotazníky byly rozdány mezi dětmi prvního stupně I. Základní školy v Holešově a to ve dvou čtvrtých a dvou pátých třídách.

Data jsou vyhodnoceny pomocí tabulek a znázorněny v grafech.

4.2 Analýza zájmové aktivity třicátníků v dětství

Dotazníkové metody ke zjištění potřebných informací se zúčastnilo celkem **146 respondentů**.

Sama patřím do kategorie třicátníků, tudíž jsem oslovila své spolužáky ze základní a střední školy. Dále spolužáky z vysoké školy a kolegyně ze zaměstnání. Další dotazníky jsem rozdala v rodině a mezi známé přátele.

Pomocí e-mailu bylo rozesláno celkem 120 dotazníků a vrátilo se zpět vyplněných 55 dotazníků. Tyto mohli být všechny použity. Osobně bylo respondentům rozdáno celkem 110 dotazníků a vráceno zpět k vyhodnocení bylo 97 dotazníků. Celkem muselo být vyřazeno 6 dotazníků a to z toho důvodu, že 4 muži nesplňovali požadovaný věk 30 – 39 let. Jeden muž neměl uveden věk vůbec a jeden muž nevyplnil jednu stranu dotazníku.

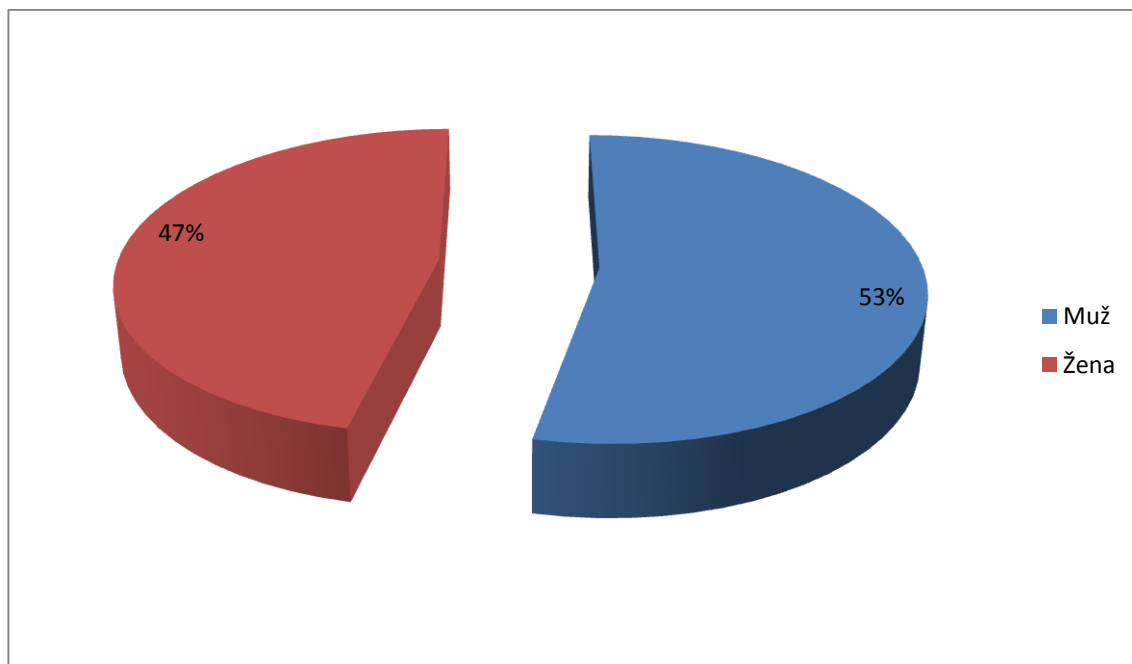
Výzkumu se zúčastnilo celkem 78 mužů a 68 žen. Průměrný věk dotazovaných mužů činil 34,7 let a průměr dotazovaných žen činil 33,2 let.

Tabulka č. 3 znázorňuje celkový počet zúčastněných respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, podle pohlaví. Je zde zastoupeno 78 mužů a 68 žen.

Tabulka č. 3 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Muž	78
Žena	68
Celkem	146

Graf č. 1 Zastoupení respondentů podle pohlaví

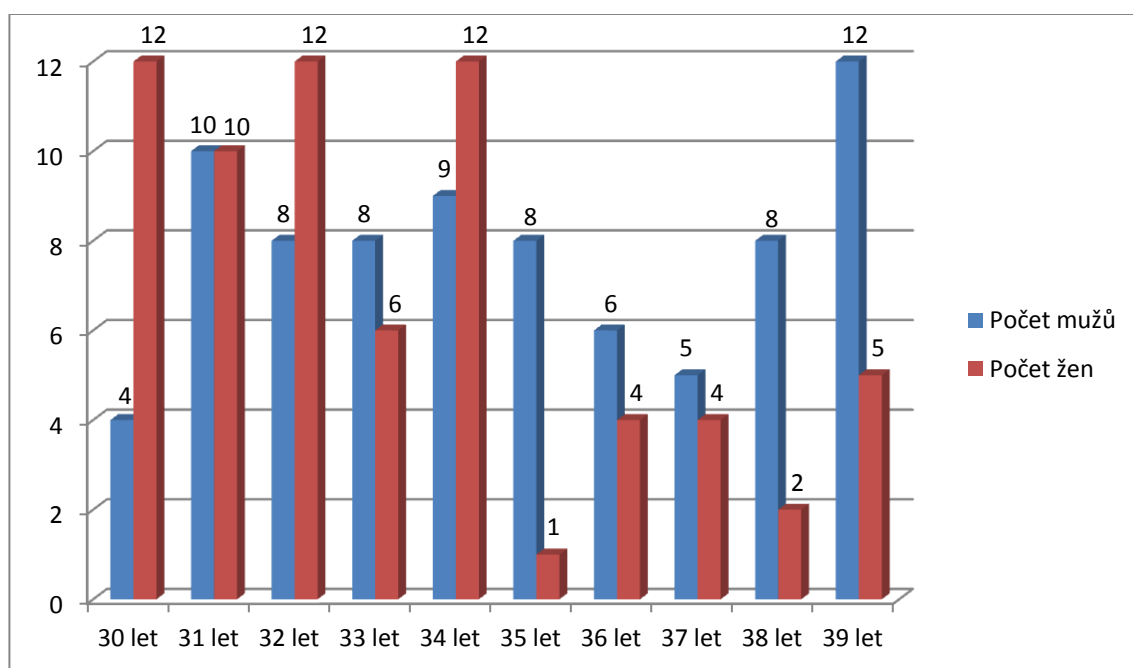

Z údajů z **tabulky č. 4** lze vyčíst věk zúčastněných respondentů. Celkový počet dotazovaných mužů činí **78 mužů**. Z toho ve věku 30 let jsou 4 a ve věku 31 let 10 mužů. Ve věku 32 let, 33 let, 35 let a 38 let se zúčastnilo výzkumu 8 mužů. Dále pak ve věku 34 let 9 mužů, ve věku 36 let 6 mužů, ve věku 37 let 5 mužů a ve věku 39 let byl počet zastoupených mužů největší a to počtem 12 mužů. Celkový počet dotazovaných žen činí **68 žen**. Z toho je největší a zároveň stejné zastoupení žen ve věku 30 let, 32 let a 34 let a to počtem 12 žen. Ve věku 31 let je zastoupeno 10 žen. Dále pak ve věku 33 let je zastoupeno 6 žen. Ve věku 39 let je zúčastněno 5 žen. Poté ve věku 35 let pouze 1 žena a ve věku 38 let se zúčastnily dotazníkového šetření 2 ženy. Stejný je počet zastoupených žen ve věku 36 let a 37 let a to počtem 4 ženy.

Tabulka č. 4 Zastoupení respondentů podle věku

Věk	Počet mužů	Počet žen
30	4	12
31	10	10
32	8	12
33	8	6
34	9	12
35	8	1
36	6	4
37	5	4
38	8	2
39	12	5
Celkem	78	68

Graf č. 2 Zastoupení respondentů podle věku

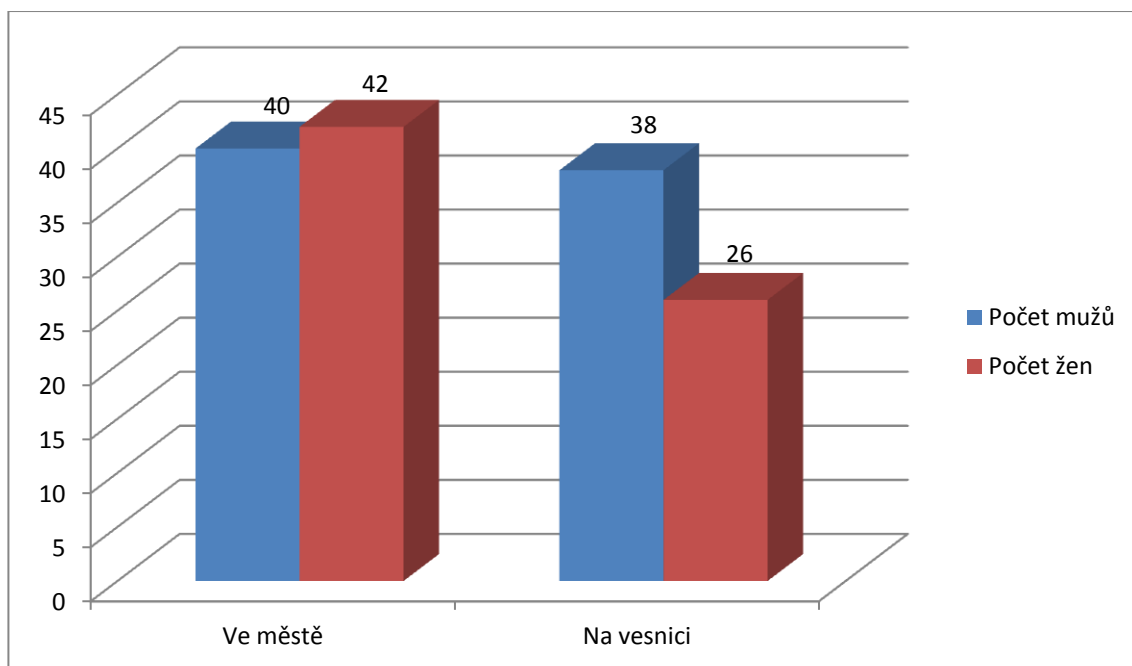

Z odpovědí, zpracovaných v **tabulce č. 5** se dozvíme, kde bydleli dotazovaní respondenti v dětství. Ve městě žilo v dětství 40 mužů a na vesnici 38 mužů. Poměr jejich bydliště je téměř vyrovnaný. Oproti tomu u žen převažovalo v dětství bydlení ve městě počtem 42 zúčastněných žen a na vesnici žilo pouze 26 žen.

Tabulka č. 5 Zastoupení respondentů podle bydliště

Bydliště	Počet mužů	Počet žen
Ve městě	40	42
Na vesnici	38	26
Celkem	78	68

Graf č. 3 Zastoupení respondentů podle bydliště

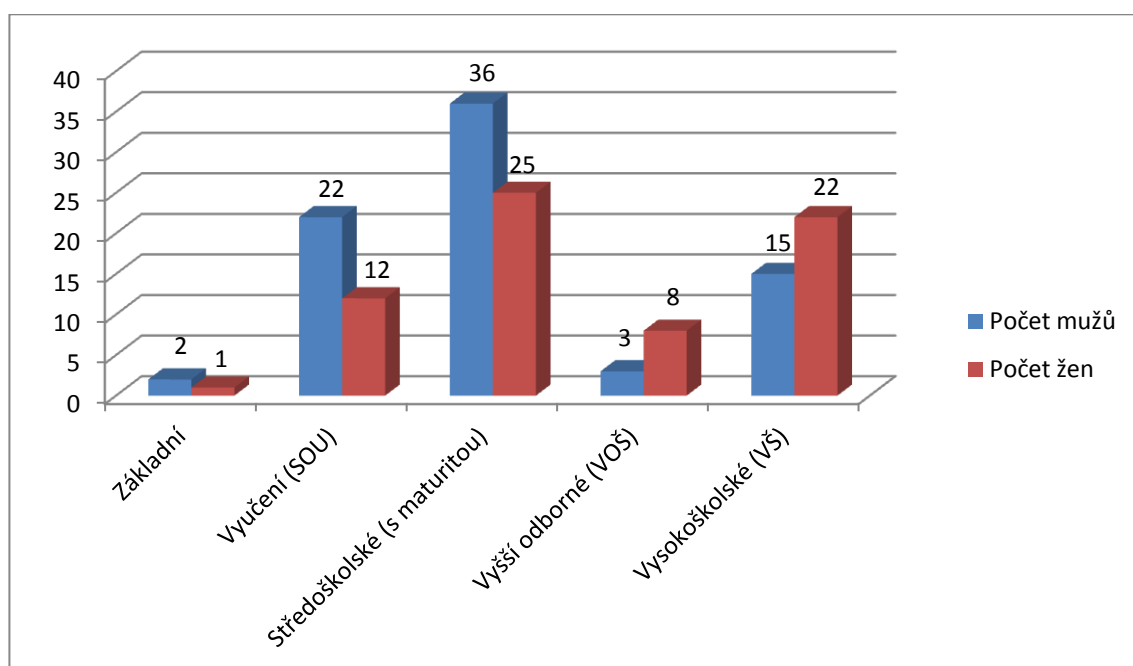

Tabulka č. 6 ukazuje, jakého nejvyššího dosaženého vzdělání dosáhli dotazovaní muži a ženy. U mužů převládá středoškolské vzdělání počtem 36 mužů. Následuje vyučení u 22 mužů. Poté vysokoškolské vzdělání u 15 mužů. Nejméně je zastoupeno základní vzdělání u 2 mužů a vyšší odborné vzdělání u 3 mužů. Co se týče žen, je také největší podíl zastoupen středoškolským vzděláním u 25 žen. Dále následuje oproti mužům vysokoškolské vzdělání u 22 žen. Vyučeno je 12 žen a vyšší odborné vzdělání má 8 žen, což je také větší zastoupení než u mužů. Základní vzdělání má pouze 1 žena.

Tabulka č. 6 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání	Počet mužů	Počet žen
Základní	2	1
Vyučení (SOU)	22	12
Středoškolské (s maturitou)	36	25
Vyšší odborné (VOŠ)	3	8
Vysokoškolské (VŠ)	15	22

Graf č. 4 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

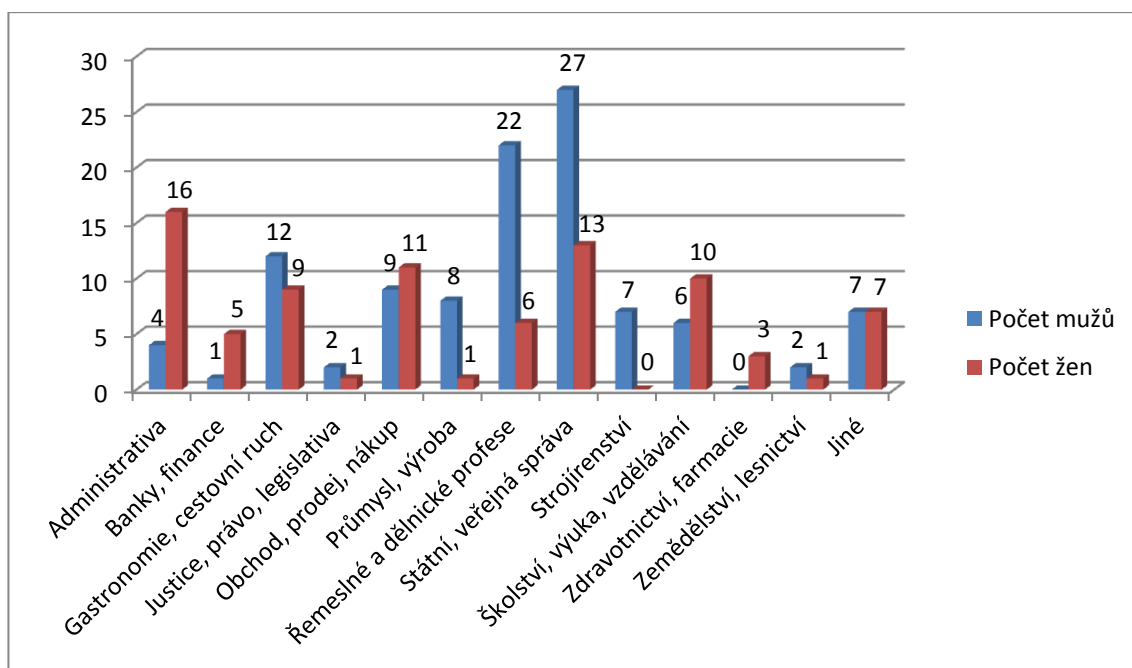

Tabulka č. 7 vypovídá o tom, jaká je profesní kategorie dotazovaných respondentů. Jelikož je i více možností u jednoho dotazovaného muže či ženy, je celkový počet profesních kategorií větší než počet dotazovaných respondentů. U mužů převládá státní, veřejná správa, řemeslné a dělnické profese. Dále je pak o něco menší zastoupení v oblasti gastronomie a cestovního ruchu. Do jiných profesních kategorií muži uváděli zásilkové služby ve 4 případech, poté sociální služby, řidič a fotograf v 1 případě. Co se týče žen, převládala u nich administrativa, státní a veřejná správa. Těsně za těmito profesními kategoriemi stojí obchod, prodej, nákup, školství, výuka a vzdělávání. Do jiných profesních kategorií ženy uváděly sociální služby, dopravu a kulturu. U mužů není vůbec zastoupena profesní kategorie zdravotnictví, farmacie a u žen strojírenství.

Tabulka č. 7 Profesní kategorie respondentů

Profesní kategorie	Počet mužů	Počet žen
Administrativa	4	16
Banky, finance	1	5
Gastronomie, cestovní ruch	12	9
Justice, právo, legislativa	2	1
Obchod, prodej, nákup	9	11
Průmysl, výroba	8	1
Řemeslné a dělnické profese	22	6
Státní, veřejná správa	27	13
Strojírenství	7	0
Školství, výuka, vzdělávání	6	10
Zdravotnictví, farmacie	0	3
Zemědělství, lesnictví	2	1
Jiné	7	7

Graf č. 5 Profesní kategorie respondentů

Z tabulky č. 8 se dozvíme, na jaké pracovní pozici pracují dotazovaní respondenti v zaměstnání. U mužů i žen převládá pracovní pozice zaměstnanec. Některé pracovní pozice nejsou vůbec zastoupeny. U žen je uvedeno ve dvou případech v jiných rodičovská dovolená.

Tabulka č. 8 Pracovní pozice respondentů v zaměstnání

Pracovní pozice	Počet mužů	Počet žen
Pomáhající člen rodiny (např. péče o osobu blízkou)	0	0
Samostatně pracující (např. samostatně hospodařící zemědělec)	0	0
Samostatně výdělečně činný	8	8
Vedoucí pracovník (např. manažer, ředitel)	8	4
Vedoucí výroby, odborný mistr	4	0
V současnosti bez zaměstnání	0	2
Zaměstnanec	56	53
Zaměstnavatel (např. podnikatel)	2	1
Jiné	0	2

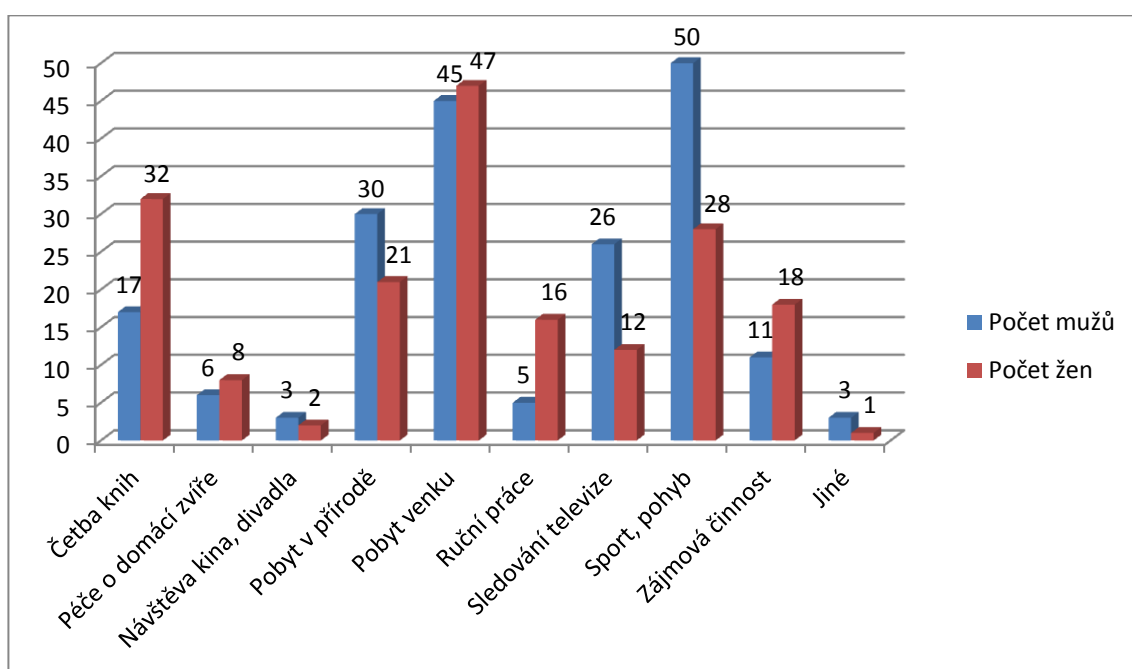
Z hodnot v **tabulce č. 9** je patrné, jak nejčastěji respondenti trávili svůj volný čas v dětství. U mužů převládá sport, pohyb a následuje pobyt venku. Dále pobyt v přírodě. Jedná se o aktivní využívání volného času. U žen převládá taktéž pobyt venku a následovala četba knih. Dále hodně žen v dětství využívali svůj volný čas sportováním a pohybem. Taktéž se jedná o převážně aktivní využití volného času.

Tabulka č. 9 Jak nejčastěji trávili respondenti volný čas

Název aktivity	Počet mužů	Počet žen
Četba knih	17	32
Péče o domácí zvíře	6	8
Návštěva kina, divadla	3	2
Pobyt v přírodě	30	21
Pobyt venku	45	47
Ruční práce	5	16
Sledování televize	26	12
Sport, pohyb	50	28
Zájmová činnost	11	18
Jiné	3	1

Graf č. 6 Jak nejčastěji trávili respondenti volný čas

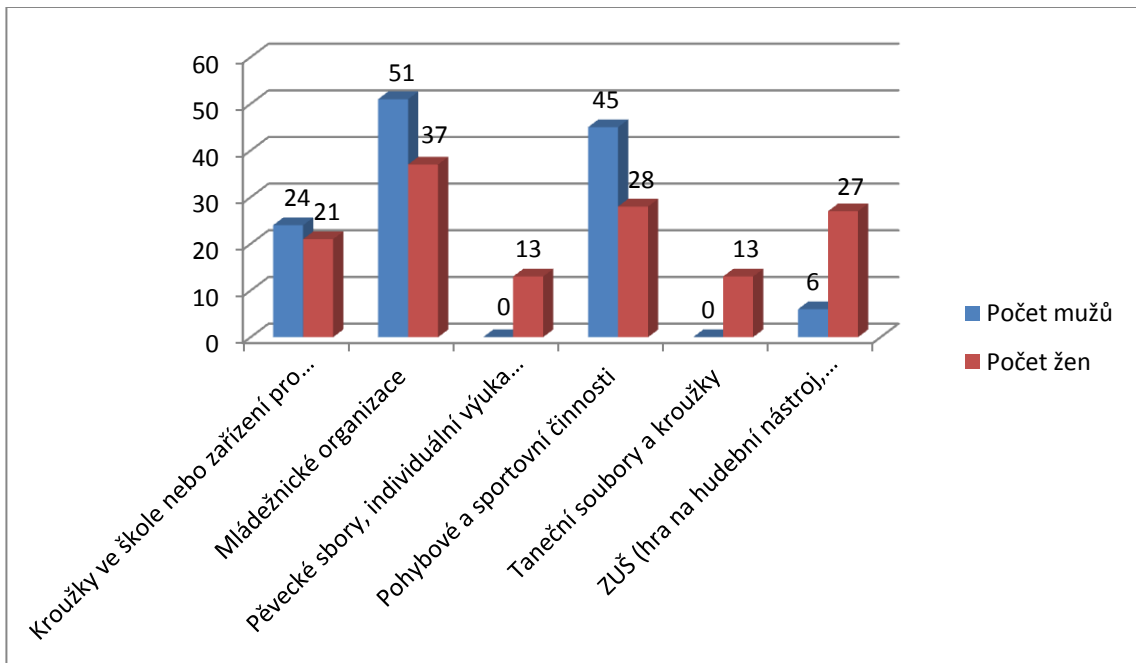

Tabulka č. 10 znázorňuje, jaké aktivitě se dotazovaní respondenti v dětství věnovali. Nejvíce převládaly mládežnické organizace u mužů i žen. Poté se muži i ženy hodně věnovali pohybové a sportovní činnosti. Na dalším místě byla u mužů návštěva kroužků ve škole nebo zařízení pro volný čas. U žen naopak byla na dalším místě návštěva ZUŠ. Žádný z dotazovaných mužů nenavštěvoval pěvecké sbory, individuální výuku zpěvu a taneční soubory a kroužky.

Tabulka č. 10 Jaké aktivitě se respondenti věnovali

Název aktivity	Počet mužů	Počet žen
Kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas	24	21
Mládežnické organizace (Skaut, Pionýr apod.)	51	37
Pěvecké sbory, individuální výuka zpěvu	0	13
Pohybové a sportovní činnosti	45	28
Taneční soubory a kroužky	0	13
ZUŠ (hra na hudební nástroj, výtvarná činnost)	6	27

Graf č. 7 Jaké aktivitě se respondenti věnovali

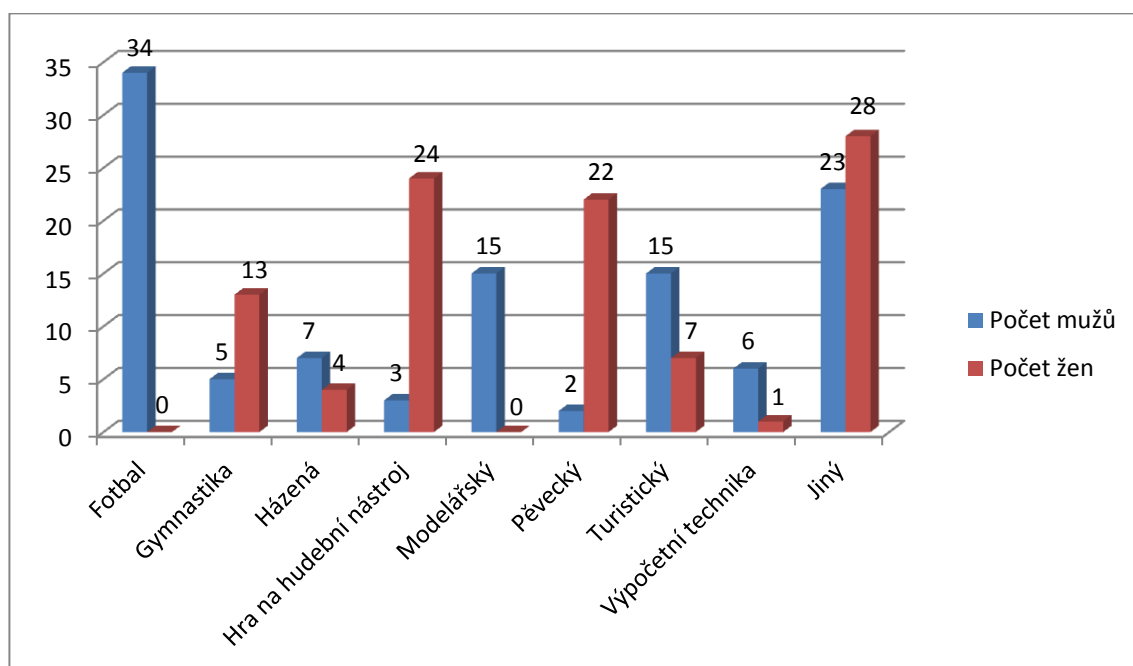
Z hodnot v **tabulce č. 11** vyčteme, jaký zájmový kroužek dotazovaní respondenti navštěvovali v dětství. Muži nejvíce navštěvovali fotbal. U žen je téměř vyrovnaná návštěva hry na hudební nástroj a pěvecký kroužek. Muži do jiných kroužků uváděli rybářský, plavání, přírodovědný, judo, karate, tenis, volejbal, kulturistiku, lyžování, lední hokej a motorismus. Ženy do jiných kroužků uváděly kroužek výtvarný,

dramatický, recitační, tenis, plavání, lyžařský, horolezecký, orientační běh, volejbal, včelařský, dívčí klub, vaření a keramiku.

Tabulka č. 11 Jaké aktivitě se respondenti věnovali

Název Kroužku	Počet mužů	Počet žen
Fotbal	34	0
Gymnastika	5	13
Házená	7	4
Hra na hudební nástroj	3	24
Modelářský	15	0
Pěvecký	2	22
Turistický	15	7
Výpočetní technika	6	1
Jiný	23	28

Graf č. 8 Jaké aktivitě se respondenti věnovali

Na údajích v **tabulce č. 12** je zřejmé, kolik hodin týdně trávili respondenti svůj volný čas aktivně např. sportem, pohybovými hrami, turistikou, zájmovou činností apod. Muži trávili aktivně 9 a více hod. týdně ve 45 případech, 6 – 9 hod. týdně trávili aktivně ve 20 případech, 4 – 5 hod. týdně trávili muži aktivně v 10 případech. Nejméně aktivní v rozmezí 1 – 3 hod. týdně byli jen ve 2 případech a méně než 1 hod. týdně

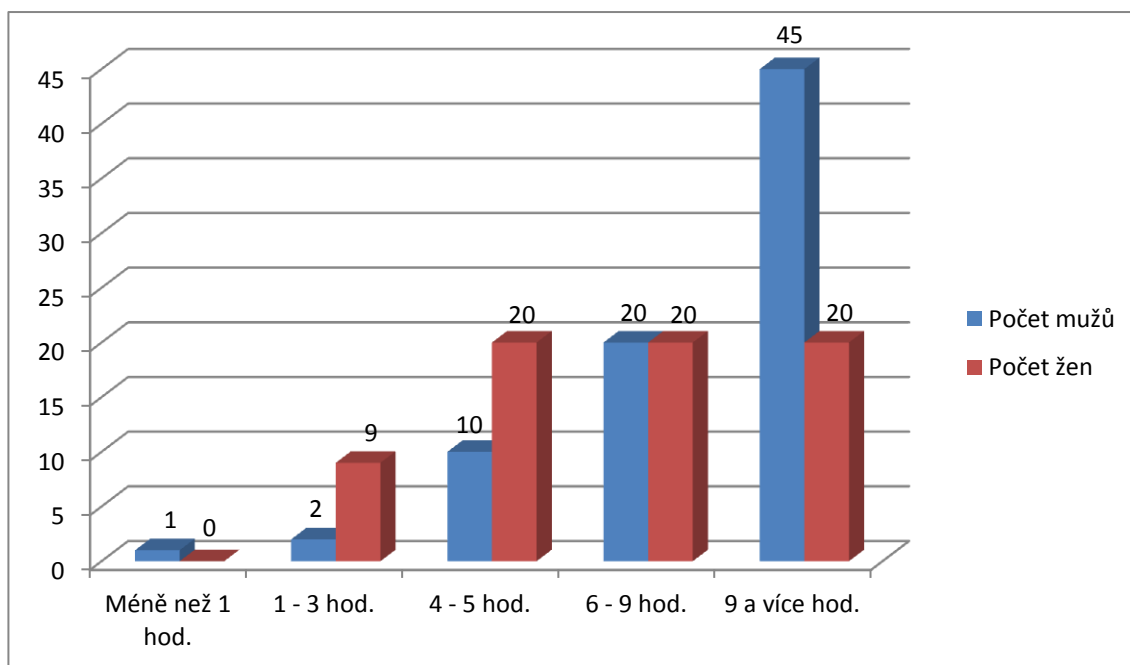
aktivně trávili pouze 1 muž. Co se týče žen, tam bylo aktivní trávení volného času stejné u 9 a více hod. týdně s 6 – 9 hod. týdně a 4 – 5 hod. týdenního aktivního využívání volného času a to ve 20 případech. Dále 1 – 3 hod. týdně aktivně trávily ženy v 9 případech.

Z celkového počtu 146 dotazovaných respondentů, trávilo pouze 8% svého volného času aktivně v rozmezí 1 – 3 hod. týdně. Oproti tomu aktivně 9 a více hod. týdně využívalo svůj volný čas 44% respondentů, což je téměř polovina všech dotazovaných.

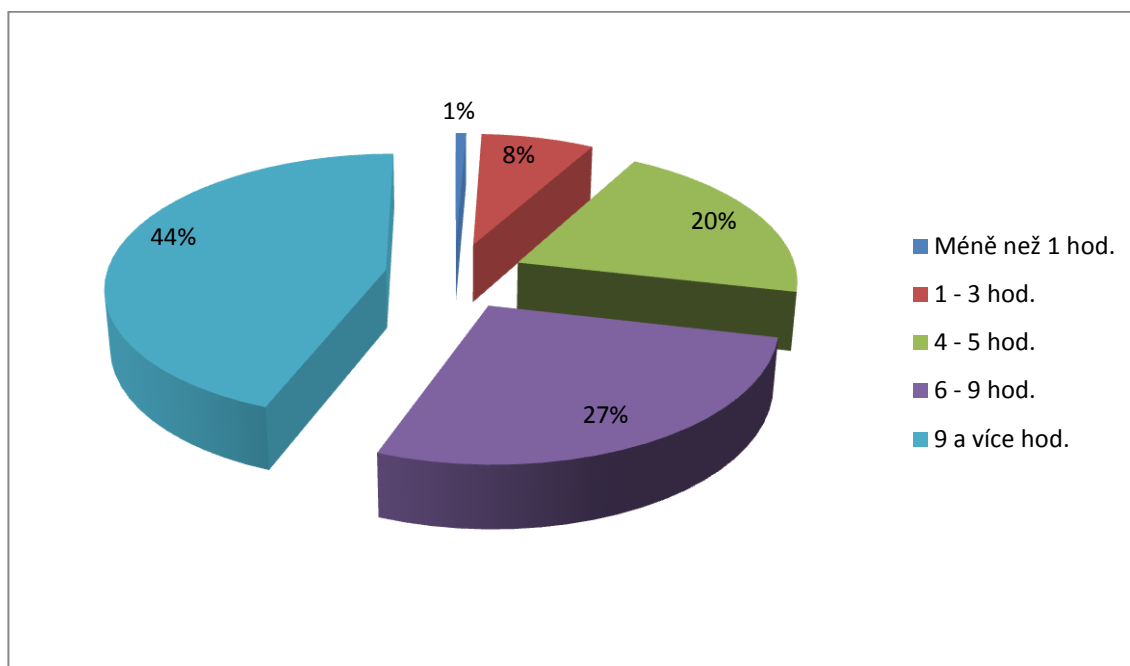
Tabulka č. 12 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti aktivně

Týdně	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Méně než 1 hod.	1	0	1
1 – 3 hod.	2	9	11
4 – 5 hod.	10	20	30
6 – 9 hod.	20	20	40
9 a více hod.	45	20	65

Graf č. 9 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti aktivně

Graf č. 10 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti aktivně

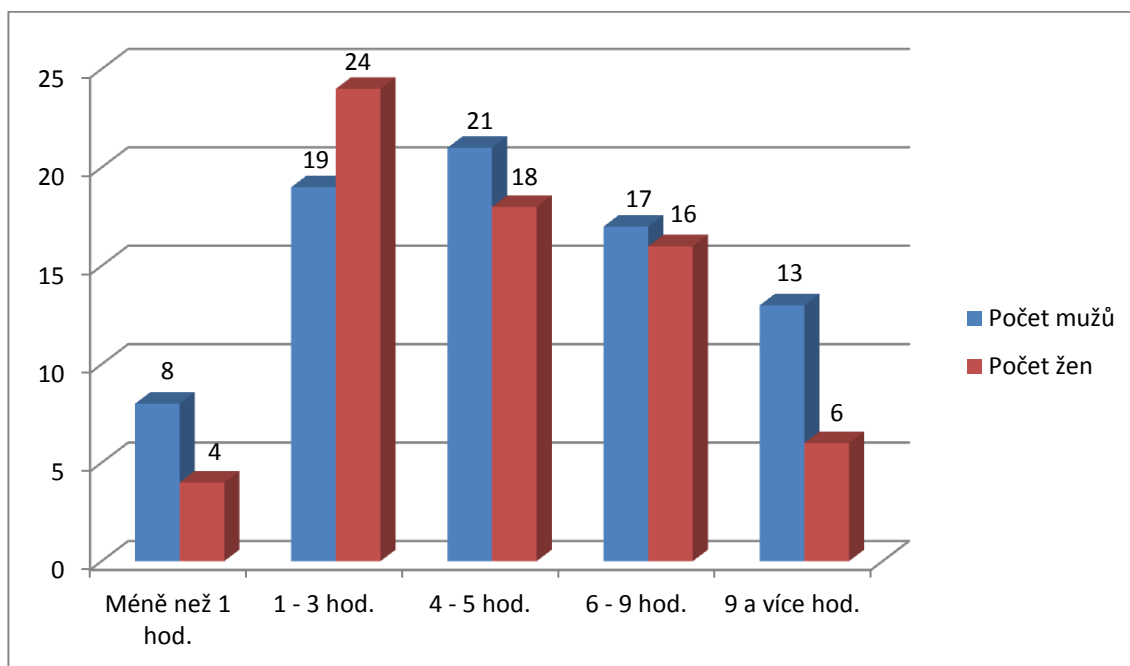
Tabulka č. 13 nám vypovídá, kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti pasivně jako např. sledování TV, videorekordéru, četbou knih apod. Muži nejvíce volili 4 – 5 hod. týdně pasivního využití svého volného času, zatímco ženy nejvíce pasivně využívaly svůj volný čas v rozmezí 1 – 3 hod. týdně.

Z celkového počtu 146 dotazovaných respondentů, trávilo 29% svého volného času pasivně v rozmezí 1 – 3 hod. týdně. Oproti tomu pasivně 9 a více hod. týdně využívalo svůj volný čas pouze 13% respondentů.

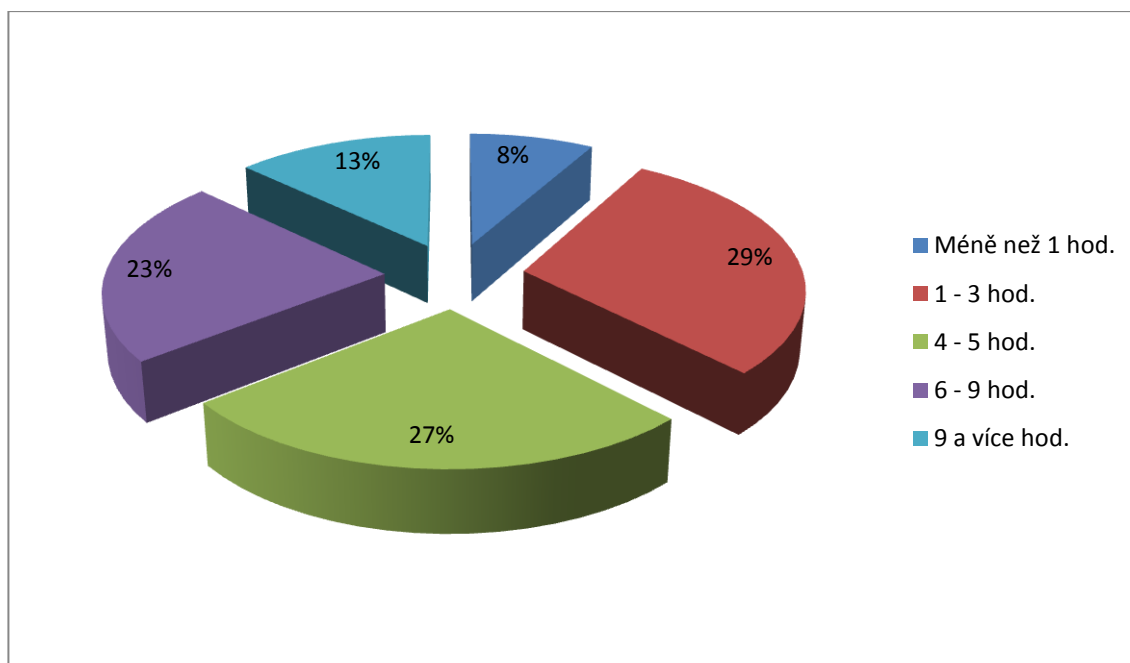
Tabulka č. 13 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti pasivně

Týdně	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Méně než 1 hod.	8	4	12
1 – 3 hod.	19	24	43
4 – 5 hod.	21	18	39
6 – 9 hod.	17	16	33
9 a více hod.	13	6	19

Graf č. 11 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti pasivně

Graf č. 12 Kolik hodin týdně svého volného času trávili respondenti pasivně

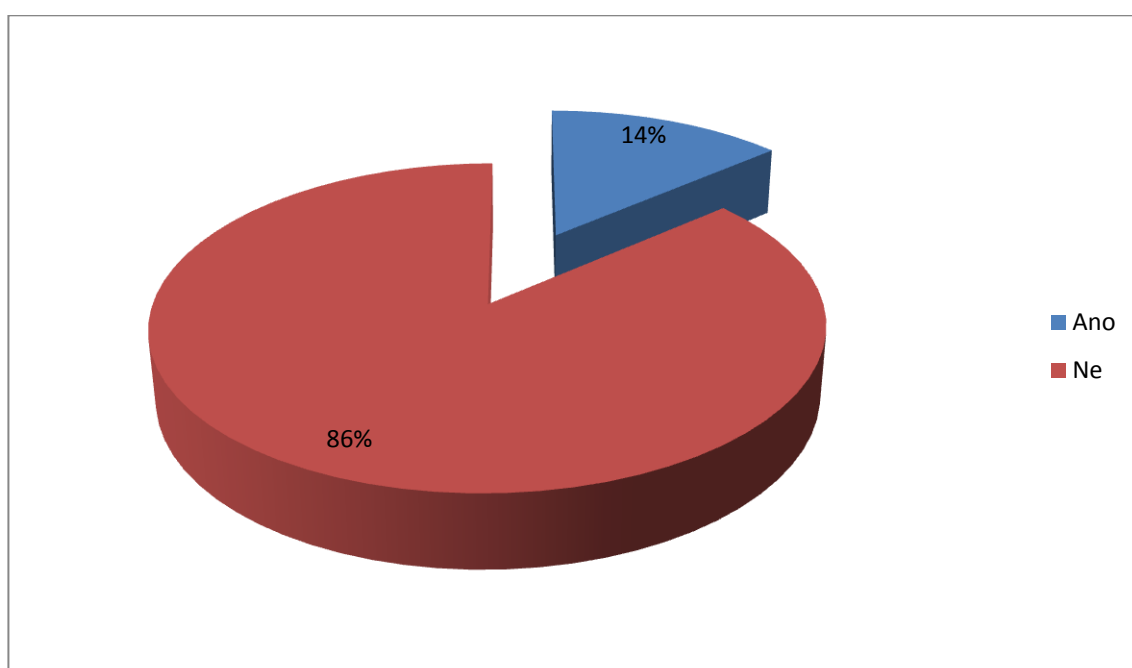
Dle odpovědí, zpracovaných v **tabulce č. 14** je vidět, zda měli dotazovaní respondenti v dětství v domácnosti PC. Ze všech dotazovaných mělo pouze 20 respondentů doma v dětství PC.

Z celkového počtu 146 dotazovaných respondentů mělo v dětství v domácnosti PC pouze 14% dotazovaných, zatímco většina respondentů a to v 86% v domácnostech PC neměla.

Tabulka č. 14 Zastoupení PC v domácnostech respondentů

PC	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Ano	12	8	20
Ne	66	60	126

Graf č. 13 Zastoupení PC v domácnostech respondentů

Následující **tabulka č. 15** znázorňuje, pokud byla na předešlou otázku odpověď **ano**, tak kolik hodin týdně se věnovali respondenti práci na PC.

Tabulka č. 15 Kolik hodin týdně se věnovali respondenti práci na PC

Týdně	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Méně než 1 hod.	3	5	8
1 – 3 hod.	5	2	7
4 – 5 hod.	2	1	3
6 – 9 hod.	2	0	2
9 a více hod.	0	0	0

Tabulka č. 16 nám ukazuje, kolik respondentů mělo v dětství v domácnosti videorekordér. Zde již jde vidět, že videorekordér byl v domácnostech běžnějším vybavením, než PC. Z celkového počtu mělo v domácnostech videorekordér 54 dotazovaných a v 92 případech ne.

Tabulka č. 16 Zastoupení videorekordéru v domácnostech respondentů

PC	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Ano	27	27	54
Ne	51	41	92

Z údajů v **tabulce č. 17** se dozvíme, kolik hodin týdně se respondenti v dětství věnovali sledování televize, případně videorekordéru.

Tabulka č. 17 Kolik hodin týdně se věnovali respondenti sledování televize, případně videorekordéru

Týdně	Počet mužů	Počet žen	Celkem
Méně než 1 hod.	9	4	13
1 – 3 hod.	23	24	47
4 – 5 hod.	21	20	41
6 – 9 hod.	18	6	24
9 a více hod.	6	2	8

Co se týče analýzy vztahu mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesioním zařazením v dospělosti u dotazovaných respondentů, došla jsem k níže uvedenému.

Nejprve provedu analýzu odpovídající na **H1**, která koresponduje s otázkou **č. 5**: „Do jaké profesní kategorie byste se zařadil(a)?“ v **dotazníku A pro dnešní třicátníky**.

Muži

Administrativa – co se týče zájmové aktivity v dětství u této profesní kategorie, téměř u všech jde o pobyt v přírodě, venku a sport. Ve dvou případech muži sledovali televizi, pouze 1 muž uvedl zájmovou činnost. Také téměř všichni dotazovaní navštěvovali mládežnické organizace. Ve dvou případech muži navštěvovali fotbal, jeden respondent navštěvoval turistický kroužek.

Banky, finance – v této profesní kategorii odpovídal pouze jeden muž, tudíž nelze jeho zájmovou činnost s nikým porovnat.

Gastronomie, cestovní ruch – také u této profesní kategorie muži upřednostňovali pobyt v přírodě, venku a sportovní činnost. Téměř všichni dotazovaní sledovali televizi a navštěvovali mládežnické organizace. Pouze v 5 případech navštěvovali muži v dětství kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas. Co se týče samotných kroužků, v 6 případech navštěvovali fotbal, ve 3 případech modelářský a turistický kroužek. Pouze 1 muž navštěvoval gymnastiku a 1 muž výpočetní techniku.

Justice, právo, legislativa – u této profesní kategorie měli dotazovaní muži v dětství pouze sportovní a pohybovou činnost. Jinak měli zájmy zcela odlišné.

Obchod, prodej, nákup – zde převažuje ze zájmové činnosti pobyt venku a sport. Ve 3 případech muži v dětství navštěvovali mládežnické organizace a také fotbal.

Průmysl, výroba – u této profesní kategorie u poloviny dotazovaných respondentů šlo o pobyt venku, fotbal a sledování televize. Téměř všichni muži v dětství sportovali a navštěvovali mládežnické organizace. Ve 3 případech navštěvovali turistický kroužek a ve 2 případech gymnastiku.

Řemeslné a dělnické profese – z této profesní kategorie téměř všichni dotazovaní navštěvovali v dětství mládežnické organizace. Polovina uvedla pobyt v přírodě, venku a sport. V 7 případech muži v dětství navštěvovali kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas. Celkem 6 mužů navštěvovalo modelářský kroužek a 5 mužů fotbal. Turistickému kroužku se věnovali 4 muži. Pouze 1 muž hrál na hudební nástroj a 1 muž navštěvoval výpočetní techniku.

Státní, veřejná správa – v této profesní kategorii se téměř všichni dotazovaní respondenti v dětství věnovali sportovní činnosti. Dále v polovině případů se věnovali pobytu v přírodě, venku, navštěvovali mládežnické organizace a hráli fotbal. Ve 4 případech četli muži knihy a navštěvovali turistický kroužek.

Strojírenství – tato profesní kategorie má skoro u všech dotazovaných respondentů společnou sportovní zájmovou činnost, jinak měl každý dotazovaný zcela jiné zájmy.

Školství, výuka, vzdělávání – u této profesní kategorie se dotazovaní muži v dětství také nejvíce věnovali pobytu venku a sportovní činnosti. Ve 3 případech četli knihy a navštěvovali turistický kroužek.

Zemědělství, lesnictví – co se týče této profesní kategorie, navštěvovali dotazovaní respondenti pouze mládežnické organizace a sledovali televizi. V jiných případech se zcela v zájmové činnosti rozcházeli.

Ženy

Administrativa – co se týče zájmové aktivity v dětství u této profesní kategorie, téměř u všech jde o pobyt v přírodě, venku a sport. Z velké části navštěvovali ZUŠ, četly knihy a hrály na hudební nástroj. Ve 3 případech navštěvovaly ženy v dětství kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, pěvecké sbory. Ve 2 případech navštěvovaly gymnastiku.

Banky, finance – u této profesní kategorie se téměř všechny ženy věnovaly četbě knih, navštěvovaly mládežnické organizace a pěvecký kroužek. Jinak se zájmová aktivita úplně rozcházela.

Gastronomie, cestovní ruch – u této profesní kategorie převažovalo u respondentů pobyt v přírodě a venku. Téměř polovina dotazovaných žen četla v dětství knihy a navštěvovaly pěvecký kroužek. Ve 2 případech navštěvovaly ženy gymnastiku a pouze v 1 případě házenou a turistický kroužek.

Justice, právo, legislativa - v této profesní kategorii odpovídala pouze jedna žena, tudíž nelze její zájmovou činnost s nikým porovnat.

Obchod, prodej, nákup – u této profesní kategorie u žen převládal v dětství zájem o pobyt v přírodě, venku a sportovní činnosti. Ve 3 případech se ženy zajímaly o četbu knih, ruční práce a kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas. Ve 2 případech se věnovaly péči o domácí zvíře a sledování televize.

Průmysl, výroba – i v této profesní kategorii odpovídala pouze jedna žena, tudíž ani její zájmovou činnost nelze s nikým porovnat.

Řemeslné a dělnické profese – u této profesní kategorie se zájmová činnost žen zcela rozcházela.

Státní, veřejná správa – v této profesní kategorii téměř všechny dotazované ženy upřednostňovaly pobyt venku a sportovní činnost. Téměř všechny ženy četly knihy a navštěvovaly mládežnické organizace. Polovina dotazovaných hrála na hudební nástroj.

Školství, výuka, vzdělávání – u této profesní kategorie se dotazované ženy v dětství také nejvíce věnovaly pobytu venku, sportovní činnosti a hře na hudební nástroj. Ve 3 případech se ženy věnovaly četbě knih, ručním pracím, pěveckému kroužku a ve 4 případech gymnastice.

Zdravotnictví, farmacie – u této profesní kategorie měly ženy v dětství zcela jinou zájmovou činnost.

Zemědělství, lesnictví – tuto profesní kategorii zastupovala pouze jedna žena, proto nebylo s kým její zájmovou činnost v dětství porovnat.

Analýza **H2**, která koresponduje s otázkou **č. 6**: „*Na jaké pozici pracujete v zaměstnání?*“ v **dotazníku A pro dnešní třicátníky**, vyšla následovně:

Muži

Z dotazovaných respondentů se žádný nezařadil na pozici **a) pomáhající člen rodiny** (např. péče o osobu blízkou), **b) samostatně pracující** (např. samostatně hospodařící zemědělec), ani **f) v současnosti bez zaměstnání**.

Naopak nejvíce respondentů se zařadilo do pracovní pozice **g) zaměstnanec**, což je logické. Je málo pravděpodobné, že by polovina dotazovaných byla např. podnikateli, vedoucími pracovníky či řediteli podniků a zařízení. Tito zaměstnanci měli nejvíce, co se týče nejčastějšího trávení volného času, uvedeno pobyt venku, v přírodě, sledování televize a sport. Navštěvovali mládežnické organizace a sportovní činnosti. Co se týče kroužků, navštěvovali nejčastěji fotbal a turistický kroužek. Tato jejich zájmová činnost je zaměřena stejným směrem.

Další pracovní pozicí, do které se respondenti zařadili v 9 případech, byla **c) samostatně výdělečně činný**. Tito respondenti nejčastěji trávili volný čas pobytem venku a sportem. Co se týče jejich aktivit, nejčastěji navštěvovali mládežnické organizace a sportovní činnosti.

Téměř stejný počet dotazovaných a to 8 mužů, uvedlo **d) vedoucí pracovník** (např. manažer, ředitel). Tito muži nejčastěji trávili svůj volný čas pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovali sportovní činnosti. Z kroužků navštěvovali fotbal.

Ve 4 případech dotazování respondenti uvedli **e) vedoucí výroby, odborný mistr**. Nejčastěji trávili volný čas pobytem v přírodě, venku a sportem. Dále navštěvovali mládežnické organizace. Co se týče kroužků, hráli fotbal a házenou.

Jako **h) zaměstnavatelé** (např. podnikatel), působí pouze 2 respondenti. Ti uváděli nejčastěji trávený volný čas v dětství pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovali mládežnické organizace a z kroužků uváděli fotbal a výpočetní techniku.

Ženy

Z dotazovaných žen se žádná nepřihlásila do pracovní pozice **a) pomáhající člen rodiny** (např. péče o osobu blízkou), **b) samostatně pracující** (např. samostatně hospodařící zemědělec), ani za **e) vedoucí výroby, odborný mistr**.

Také ženy jako nejčastější pracovní pozici uvedly za **g) zaměstnanec**. Nejčastěji trávily volný čas četbou knih, pobytem venku a v přírodě. Nejčastěji navštěvovaly

kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, mládežnické organizace a ZUŠ. Z kroužků navštěvovaly hru na hudební nástroj. Jejich zájmová aktivita byla velmi podobná.

Dále ženy uváděly pracovní pozici *c) samostatně výdělečně činný*. Tyto ženy nejčastěji trávily volný čas sportem a pohybem. Aktivně navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a mládežnické organizace. Z kroužků navštěvovaly pěvecký.

Ve 4 případech uváděly *d) vedoucí pracovník* (např. manažer, ředitel). Nejčastěji trávily svůj volný čas pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a ZUŠ. Z kroužků se nejčastěji věnovaly gymnastice.

Oproti tomu 2 ženy uvedly za *f) v současnosti bez zaměstnání*. Nejčastěji trávily volný čas pohybem. Navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a mládežnické organizace a chodily do pěveckého kroužku.

Pouze jedna dotazovaná žena uvedla *h) zaměstnavatel* (např. podnikatel), tudíž nelze s nikým její zájmovou aktivitu v dětství srovnat.

Analýza **H3**, která koresponduje s otázkou **č. 10**: „*Kolik hodin týdně svého volného času jste trávil(a) aktivně?*“, v **dotazníku A pro dnešní třicátníky**, byla zodpovězena takto:

Téměř polovina všech zúčastněných respondentů z celkového počtu 146, trávili svůj volný čas aktivně 9 a více hod. týdně v 44%. Oproti tomu 1 – 3 hod. týdně se aktivně věnovalo svým zájmům pouze 8% dotazovaných respondentů.

4.3 Analýza zájmové aktivity dětí

Sběr dat proběhl pomocí anonymní dotazníkové metody na 1. Základní škole v Holešově. Po osobní dohodě s paní ředitelkou Mgr. Jarmilou Růžičkovou, byly dotazníky rozdány ve dvou čtvrtých a dvou pátých třídách prvního stupně zdejší základní školy. Děti byly úmyslně vybrány ze čtvrtých a pátých tříd, aby byl jejich věk přibližně stejný. Sama mám dceru ve čtvrté třídě zdejší základní školy, proto jsem volila uvedenou základní školu.

Poskytla jsem zde 114 dotazníků, byly rozdány přítomným žákům a vrátilo se zpět k vyhodnocení **97 správně vyplněných dotazníků**. Otázky byly kladeny

srozumitelně, aby jim dotazování respondenti rozuměli, tudíž jsem je mohla použít všechny.

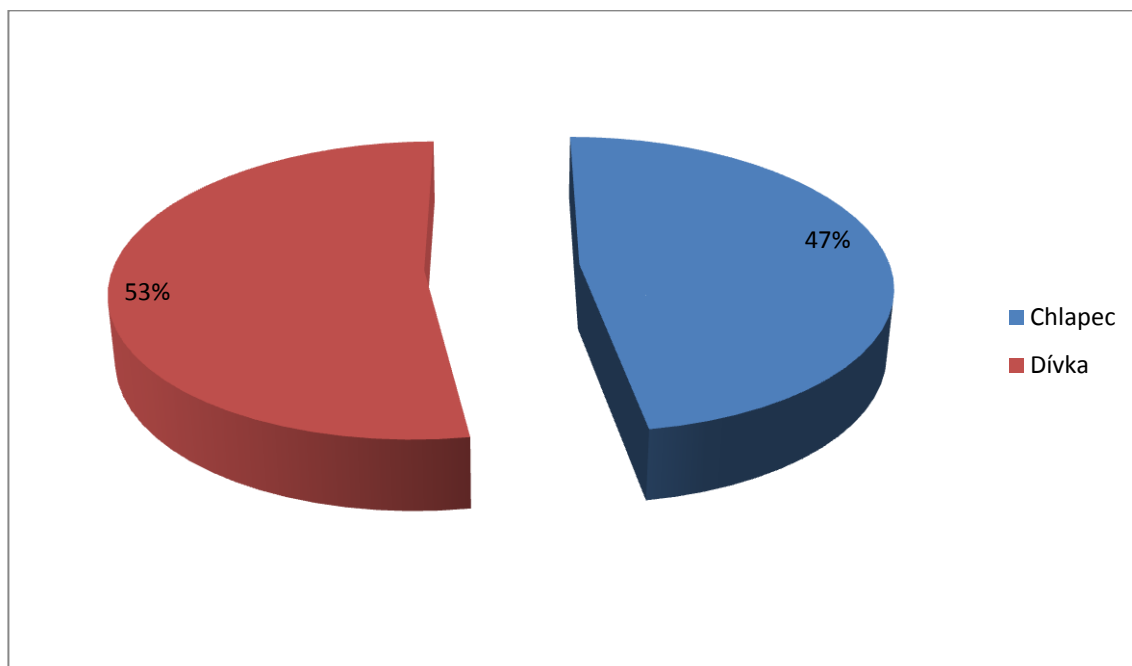
Výzkumu se zúčastnilo celkem 46 chlapců a 51 dívek. Průměrný věk dotazovaných chlapců činil 10,4 let a průměrný věk dotazovaných dívek byl 10,2 let.

Tabulka č. 18 znázorňuje celkový počet zúčastněných respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, podle pohlaví. Z celkového počtu 97 žáků, odpovídalo 51 dívek a 46 chlapců.

Tabulka č. 18 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Dívka	51
Chlapec	46
Celkem	97

Graf č. 14 Zastoupení respondentů podle pohlaví

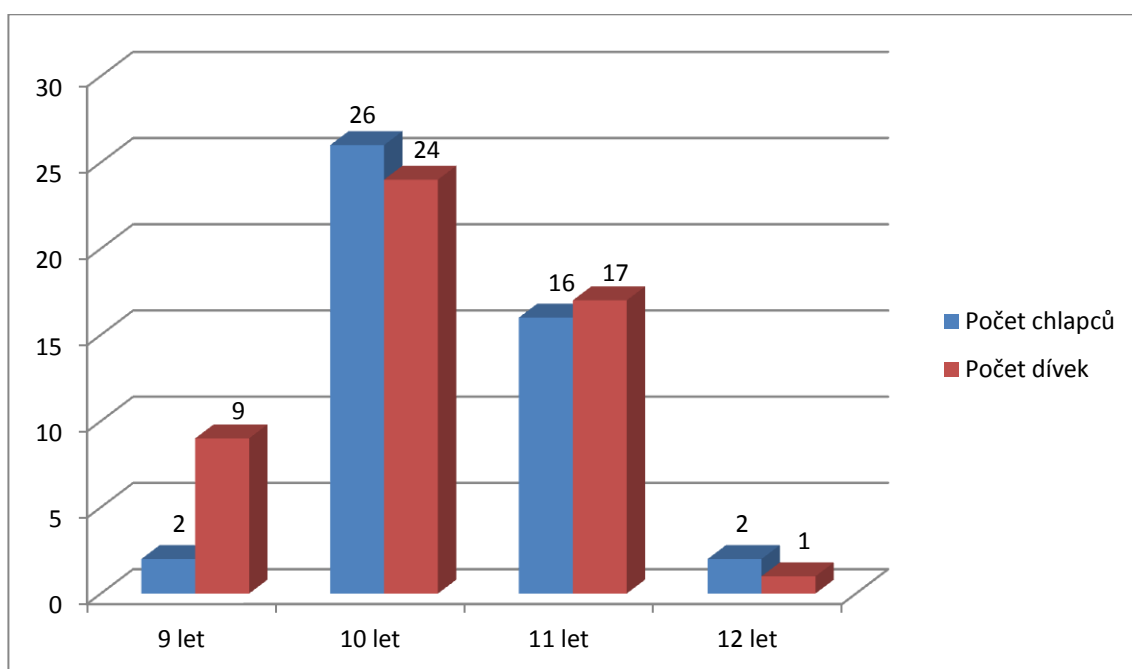

Tabulka č. 19 ukazuje věk dotazovaných respondentů. Celkový počet dotazovaných dívek je 51. Z toho ve věku 9 let je 9 dívek, ve věku 10 let je 24 dívek, ve věku 11 let je 17 dívek a ve věku 12 let pouze 1 dívka. Celkový počet zúčastněných chlapců činí 46. Z toho ve věku 9 let jsou 2 chlapci, ve věku 10 let je 26 chlapců, ve věku 11 let je 16 chlapců a ve věku 12 let jsou také pouze 2 chlapci.

Tabulka č. 19 Zastoupení respondentů podle věku

Věk	Počet dívek	Počet chlapců
9	9	2
10	24	26
11	17	16
12	1	2
Celkem	51	46

Graf č. 15 Zastoupení respondentů podle věku

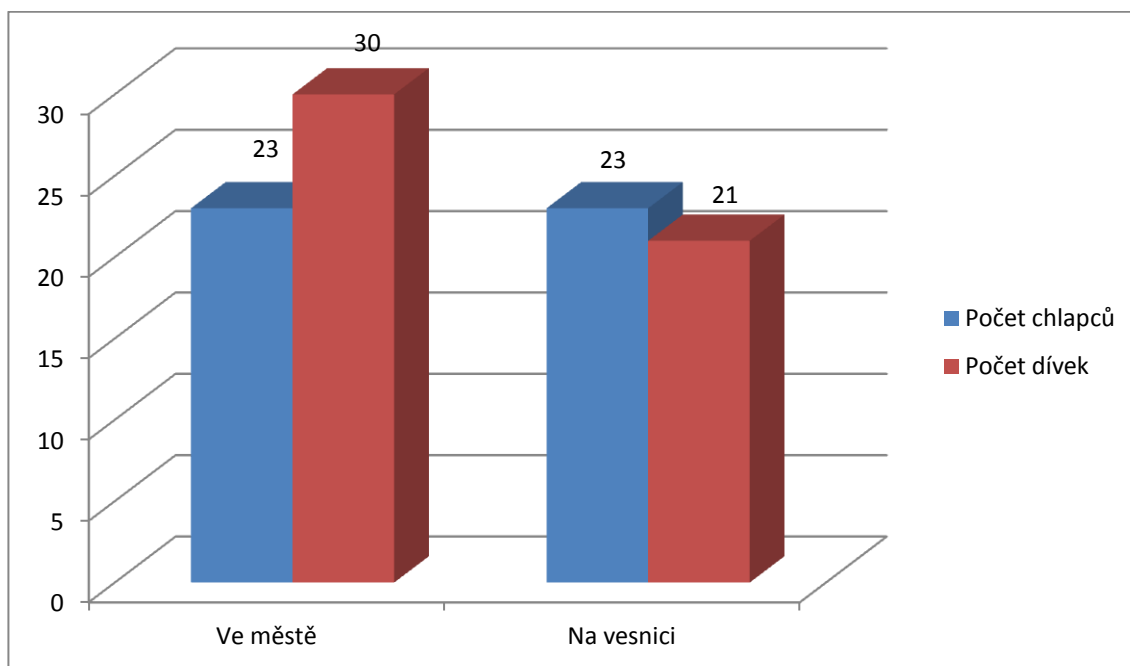

Tabulka č. 20 vypovídá o tom, kde dotazovaní respondenti žijí. Z celkového počtu 97 dotazovaných, žije 30 dívek a 23 chlapců ve městě. Na vesnici bydlí 21 dívek a 23 chlapců. Dívek žijících ve městě je o 9 více, než žijících na vesnici. Oproti tomu počet chlapců žijících ve městě a na vesnici je stejný.

Tabulka č. 20 Zastoupení respondentů podle bydliště

Bydliště	Počet dívek	Počet chlapců
Ve městě	30	23
Na vesnici	21	23
Celkem	51	46

Graf č. 16 Zastoupení respondentů podle bydliště

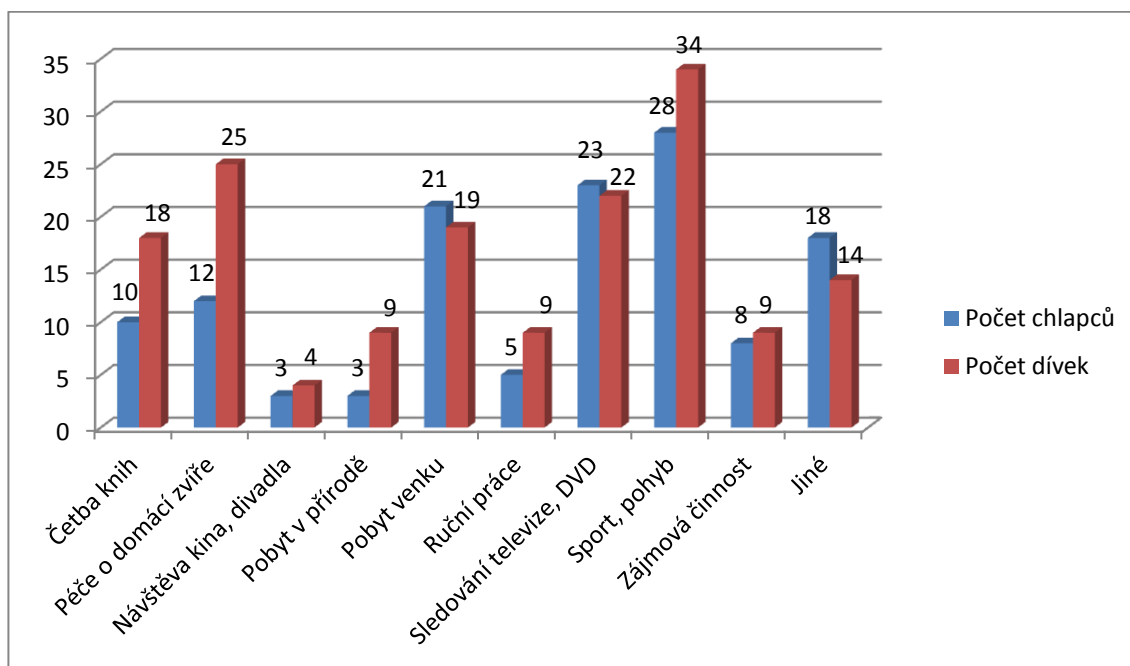

Z tabulky č. 21 se dozvíme, jak nejčastěji respondenti tráví svůj volný čas. Jednotlivé druhy volnočasových aktivit jsou u dívek i chlapců poměrně vyrovnané. Rozdíl je pouze patrný u četby knih, které dávají dívky více přednost a také co se týče péče o domácí zvíře, převažují v této zájmové činnosti dívky oproti chlapcům. Chlapci ještě více upřednostňují sport a pohyb oproti dívkám.

Tabulka č. 21 Jak nejčastěji tráví respondenti volný čas

Název aktivity	Počet dívek	Počet chlapců
Četba knih	18	10
Péče o domácí zvíře	25	12
Návštěva kina, divadla	4	3
Pobyt v přírodě	9	3
Pobyt venku	19	21
Ruční práce	9	5
Sledování televize, DVD	22	23
Sport, pohyb	34	28
Zájmová činnost	9	8
Jiné	14	18

Graf č. 17 Jak nejčastěji tráví respondenti volný čas

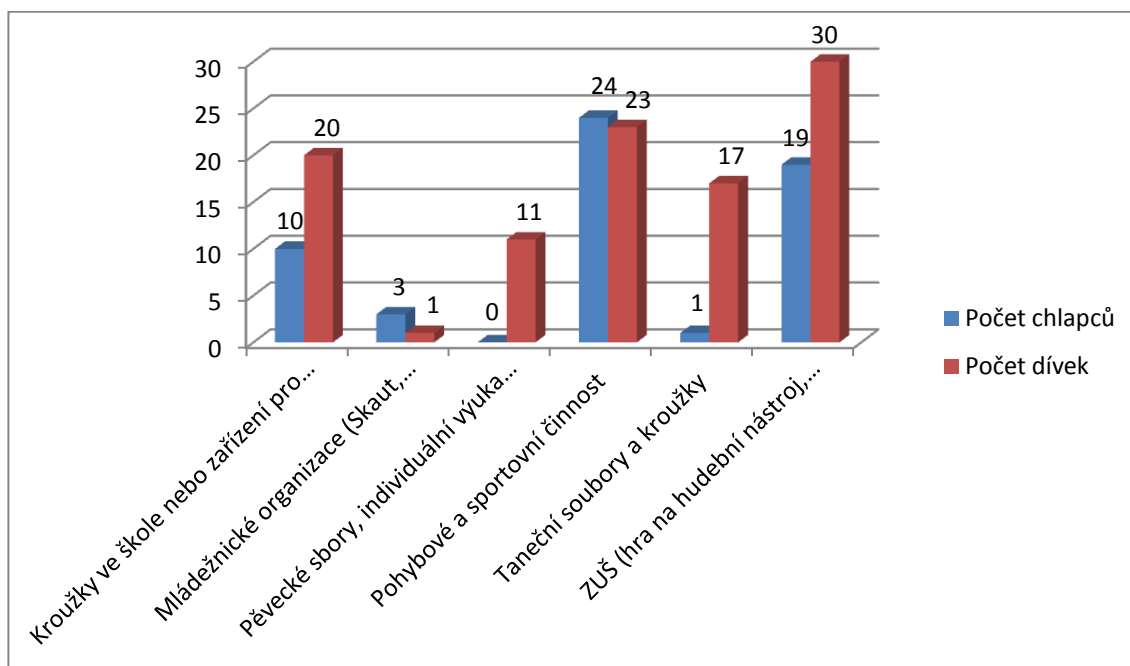
Tabulka č. 22 znázorňuje, jaké volnočasové aktivity se dotazovaní respondenti věnují. Pohybová činnost a návštěva mládežnických organizací je u dívek i chlapců téměř vyrovnaná. Jinak se dívky oproti chlapcům více věnují kroužkům ve škole nebo zařízení pro volný čas. Pěvecký sbor či individuální výuku zpěvu navštěvuje 11 dívek, ale ani jeden chlapec. Také taneční soubory a kroužky navštěvují v 17 případech děvčata a pouze 1 chlapec. Co se týče návštěvy ZUŠ, i zde z 1/3 převažují dívky chlapce svou aktivitou.

Tabulka č. 22 Jaké aktivity se respondenti věnují

Název aktivity	Počet dívek	Počet chlapců
Kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas	20	10
Mládežnické organizace (Skaut, Pionýr apod.)	1	3
Pěvecké sbory, individuální výuka zpěvu	11	0
Pohybové a sportovní činnosti	23	24
Taneční soubory a kroužky	17	1
ZUŠ (hra na hudební nástroj, výtvarná činnost)	30	19

Graf č. 18 Jaké aktivitě se respondenti věnují

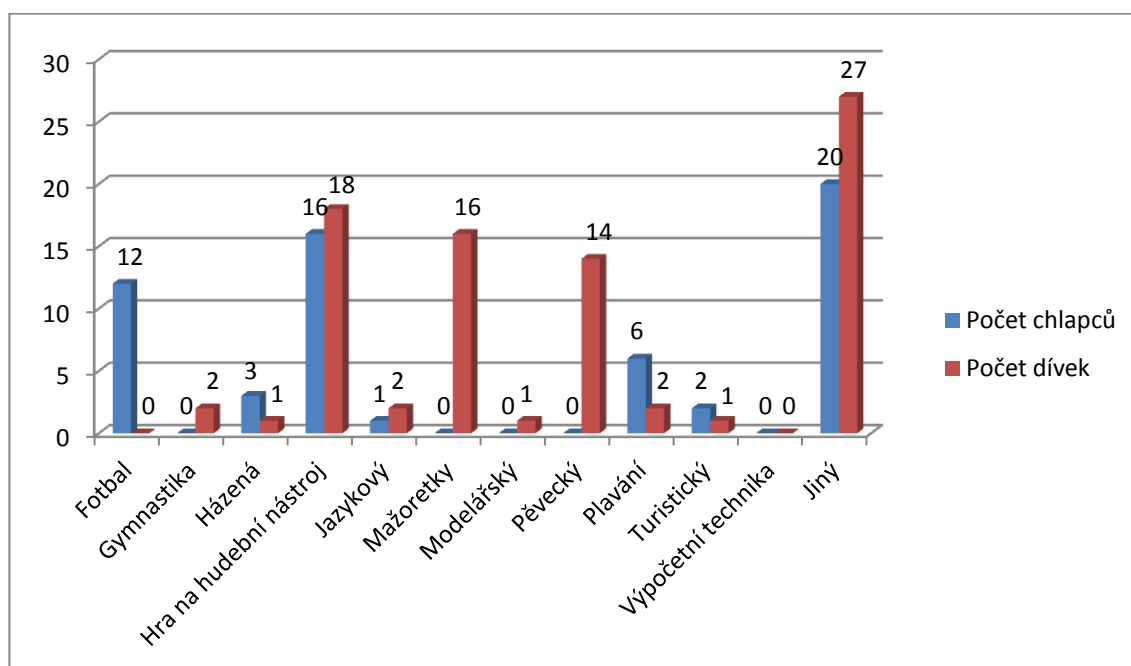

Tabulka č. 23 ukazuje, jaké zájmové kroužky respondenti navštěvují. Co se týče sportovně založených kroužků, jako je házená, plavání a turistický kroužek, je návštěva dívek i chlapců v těchto kroužcích téměř vyrovnaná. Fotbal navštěvují pouze chlapci a to ve 12 případech. Oproti tomu gymnastiku navštěvují zase pouze dívky ve 2 případech a kroužek mažoretok navštěvuje 16 dívek. Hru na hudební nástroj navštěvuje poměrně vyrovnaný počet dívek a chlapců, stejně tak kroužek jazykový. Modelářský kroužek navštěvuje pouze 1 chlapec a žádná dívka. Pěvecký kroužek navštěvuje 14 dívek, ale žádný chlapec. O výpočetní techniku z řad respondentů není žádný zájem. Co se týče jiných kroužků, které zde nejsou zmíněny, navštěvují dívky kroužek výtvarný v 5 případech. Kroužek jízdy na koni navštěvují 3 dívky. Rovněž tak volejbal navštěvují 3 dívky. V jednom případě navštěvují dívky školní klub, hip-hop, vaření, tenis, pohybové hry, ruční práce, balet a 1 dívka se věnuje biatlonu. Chlapci do jiných kroužků uvedli ve 3 případech florball. V jednom případě chlapci uvedli, že navštěvují pohybové hry, školu hrou a bowling.

Tabulka č. 23 Jaký kroužek respondenti navštěvují

Název Kroužku	Počet dívek	Počet chlapců
Fotbal	0	12
Gymnastika	2	0
Házená	1	3
Hra na hudební nástroj	18	16
Jazykový	2	1
Mažoretky	16	0
Modelářský	1	0
Pěvecký	14	0
Plavání	2	6
Turistický	1	2
Výpočetní technika	0	0
Jiný	27	20

Graf č. 19 Jaký kroužek respondenti navštěvují

Tabulka č. 24 vypovídá o tom, kolik hodin týdně tráví respondenti svůj volný čas aktivně např. sportem, pohybovými hrami, turistikou, zájmovou činností apod. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že žáci aktivně tráví méně než 1 hod. svého času u 3 dívek a 4 chlapců. Nejvíce dívek tráví svůj čas aktivně v rozmezí 1 – 3 hod. týdně a to ve 29 případech. Poté je aktivní využívání volného času dívek v rozmezí 4 – 5 hod. týdně, 6 – 9 hod. týdně, 9 a více hod. týdně téměř vyrovnané. Dále chlapci v nejvíce případech

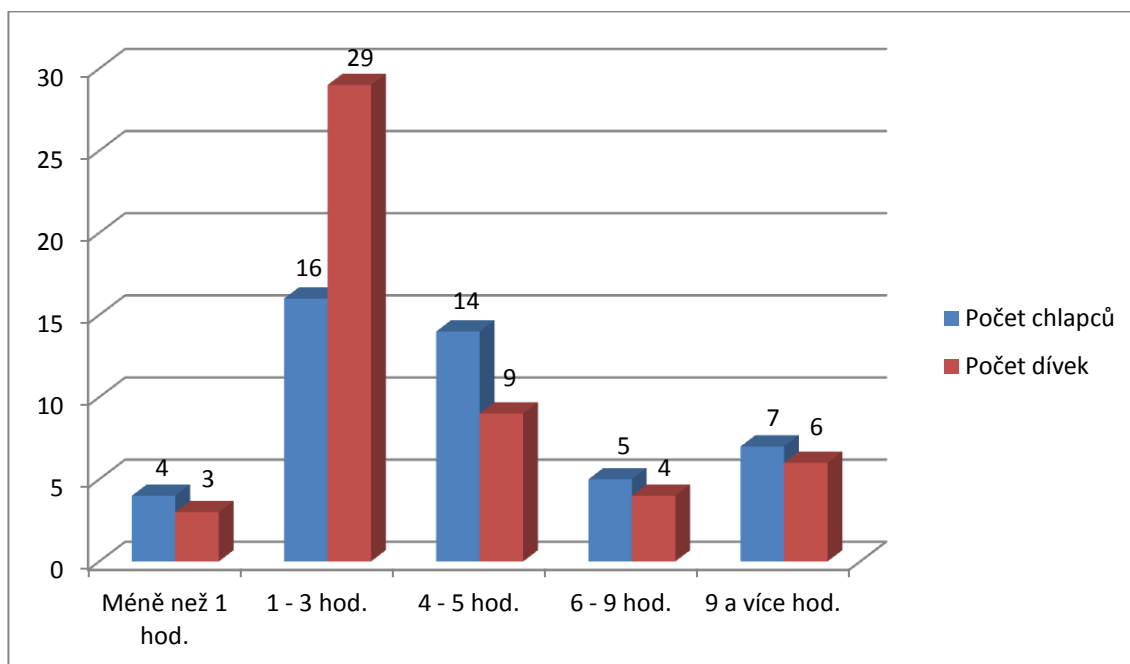
využívají svůj volný čas aktivně 1 – 3 hod. týdně a 6 – 9 hod. týdně. Menší počet chlapců využívá svůj čas aktivně v rozmezí 6 – 9 hod. týdně, 9 a více hod. týdně.

Z celkového počtu 97 dotazovaných respondentů, tráví 46% svého volného času aktivně pouze v rozmezí 1 – 3 hod. týdně. Oproti tomu aktivně 9 a více hod. týdně využívá svůj volný čas pouze 14% respondentů.

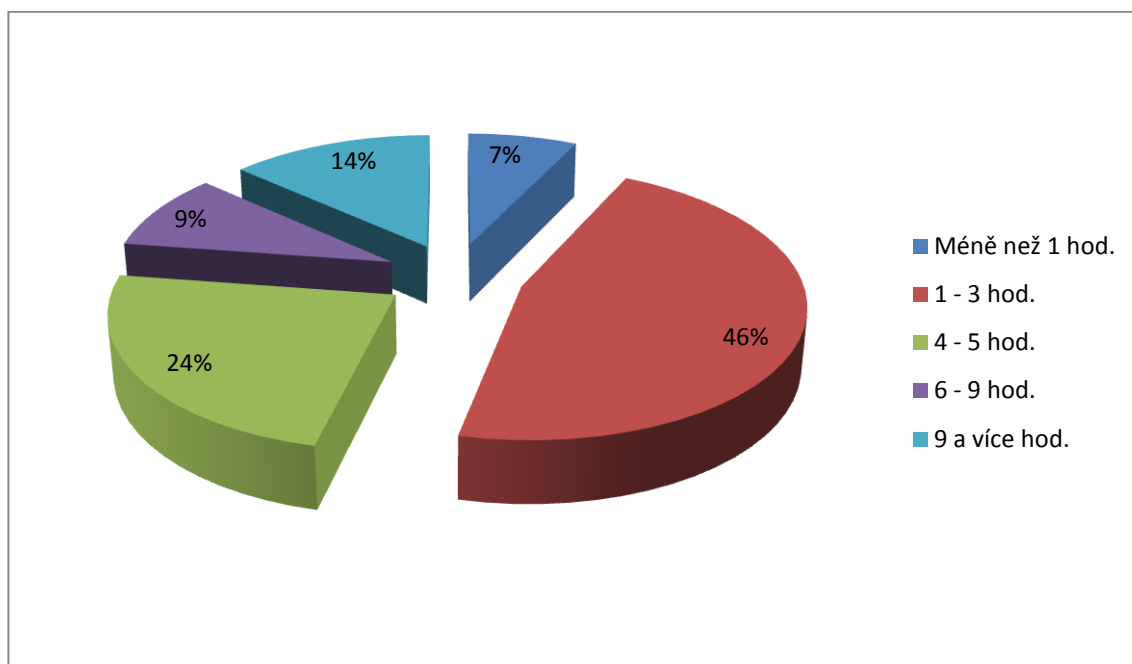
Tabulka č. 24 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti aktivně

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců	Celkem
Méně než 1 hod.	3	4	7
1 – 3 hod.	29	16	45
4 – 5 hod.	9	14	23
6 – 9 hod.	4	5	9
9 a více hod.	6	7	13

Graf č. 20 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti aktivně

Graf č. 21 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti aktivně

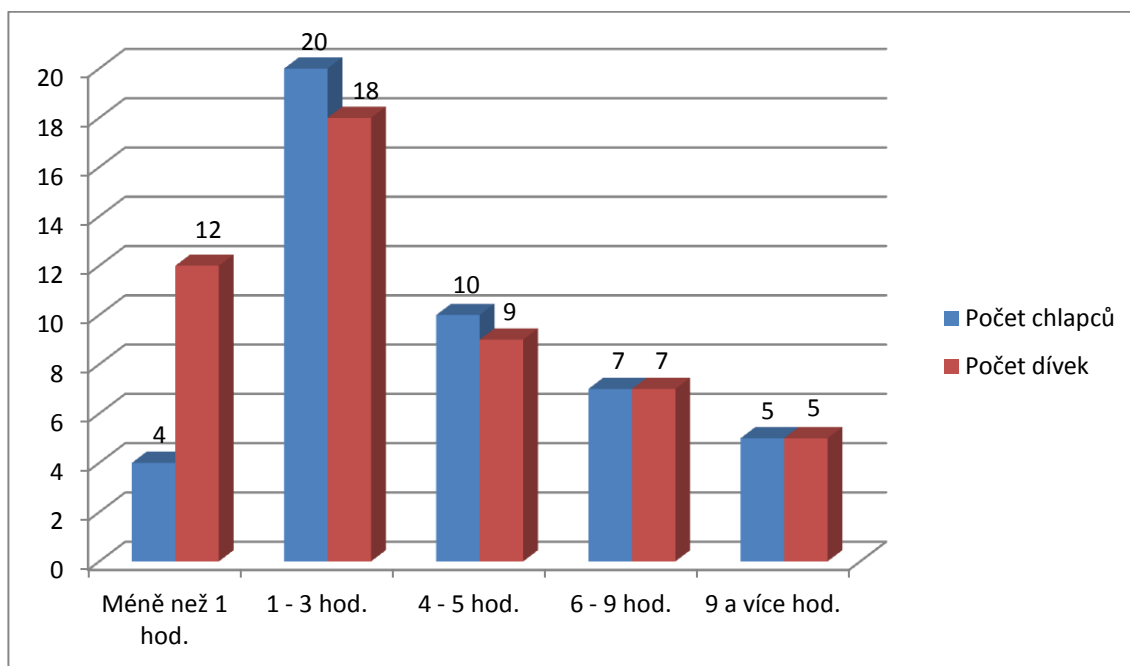
Z hodnot v **tabulce č. 25** je zřejmé kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti pasivně jako např. sledování TV, DVD, práce na PC, četbou knih apod. Dívky volí do 3 hod. týdně pasivní využití svého volného času, zatímco chlapci se pohybují více ke středu tabulky a to do 5 hod. týdně pasivního využití svého volného času. 6 – 9 hod. týdně, 9 a více hod. týdně pasivního využití volného času, je u dívek a chlapců téměř vyrovnán.

Z celkového počtu 97 dotazovaných respondentů, tráví 39% svého volného času pasivně pouze v rozmezí 1 – 3 hod. týdně. Oproti tomu pasivně 9 a více hod. týdně využívá svůj volný čas pouze 10% respondentů.

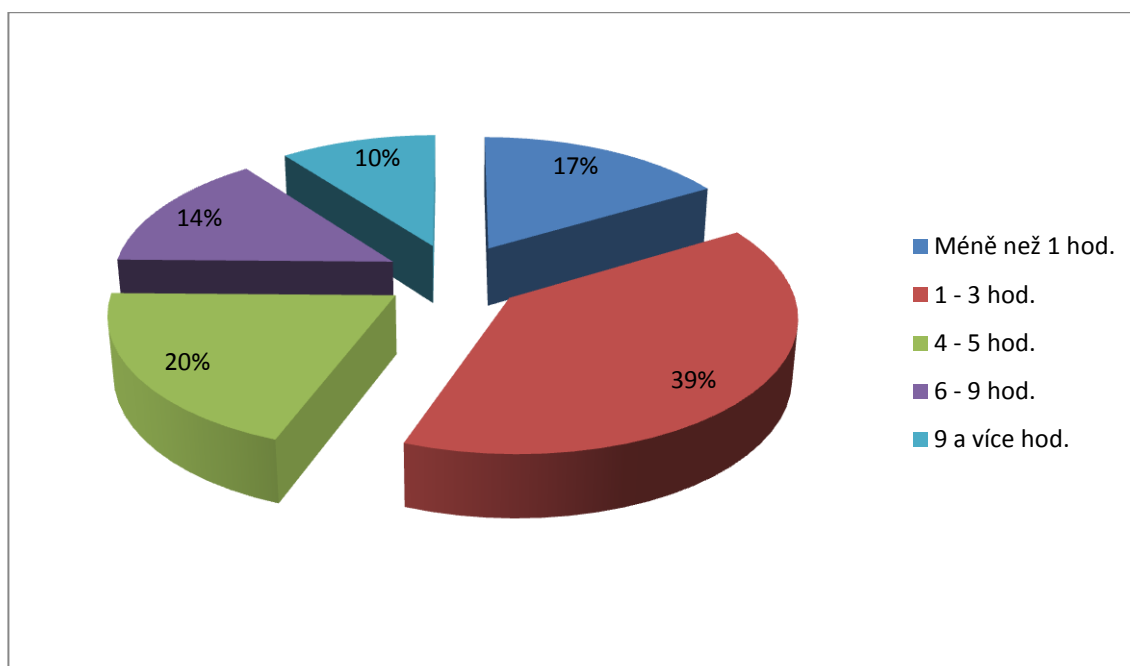
Tabulka č. 25 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti pasivně

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců	Celkem
Méně než 1 hod.	12	4	16
1 – 3 hod.	18	20	38
4 – 5 hod.	9	10	19
6 – 9 hod.	7	7	14
9 a více hod.	5	5	10

Graf č. 22 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti pasivně

Graf č. 23 Kolik hodin týdně svého volného času tráví respondenti pasivně

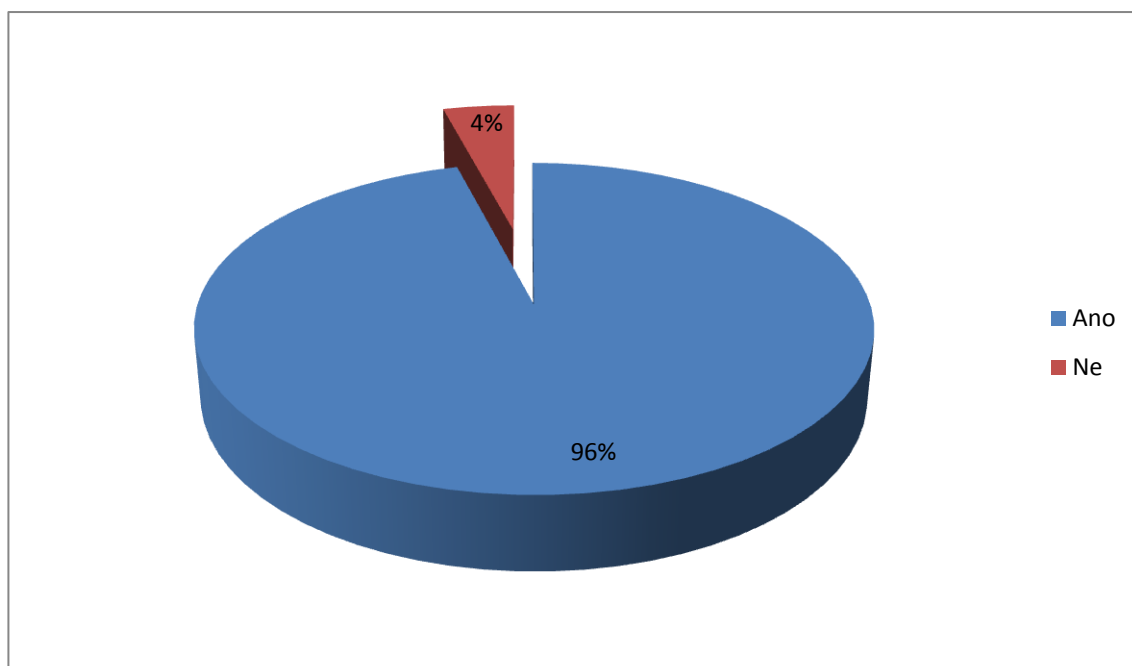
Na údajích v **tabulce č. 26** je patrné, že v domácnosti mají PC z celkového počtu 97 dotazovaných respondentů v 93 případech. Pouze ve 2 případech u dívek i chlapců PC v domácnosti chybí.

Z celkového počtu 97 dotazovaných respondentů, mají v domácnostech PC z 96%, pouze v 4% v domácnostech PC chybí.

Tabulka č. 26 Zastoupení PC v domácnostech respondentů

PC	Počet dívek	Počet chlapců	Celkem
Ano	49	44	93
Ne	2	2	4

Graf č. 24 Zastoupení PC v domácnostech respondentů

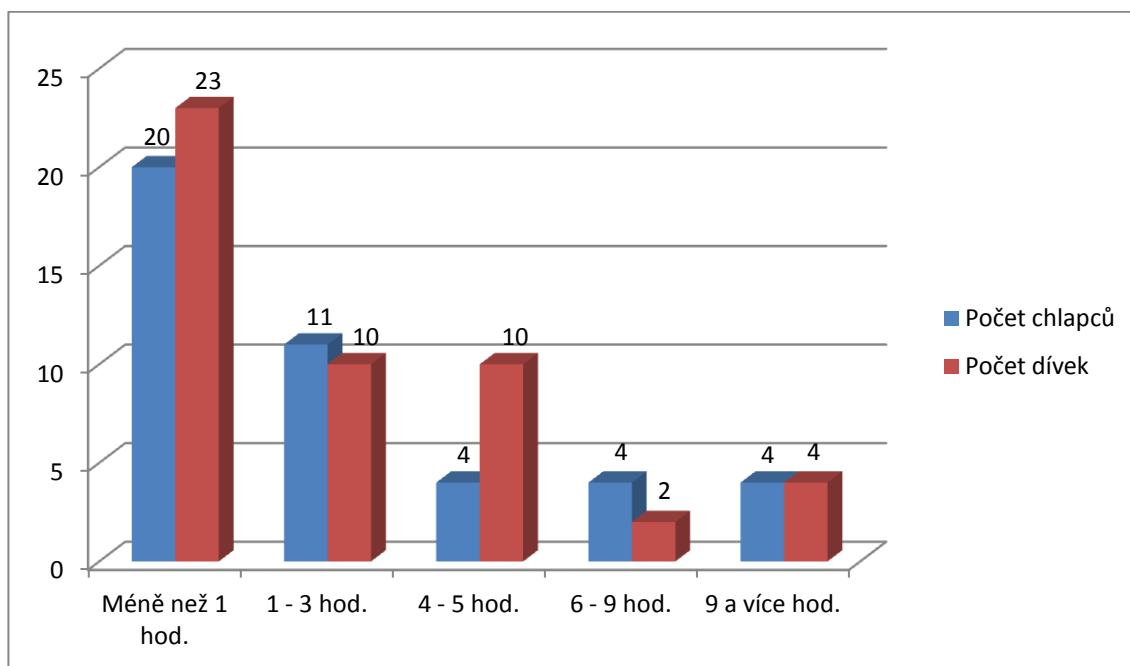

Dle odpovědí zpracovaných v **tabulce č. 27** je vidět, kolik respondentů v jakém časovém rozmezí tráví svůj volný čas na PC na sociálních sítích jako např. Facebook, Meebo apod. Také je zřejmé, že ne všichni dotazovaní se věnují na PC sociálním sítím a to 2 dívky a 3 chlapci.

Tabulka č. 27 Kolik hodin týdně se věnují respondenti na PC sociální síti

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců
Méně než 1 hod.	23	20
1 – 3 hod.	10	11
4 – 5 hod.	10	4
6 – 9 hod.	2	4
9 a více hod.	4	4

Graf č. 25 Kolik hodin týdně se věnují respondenti na PC sociální síti

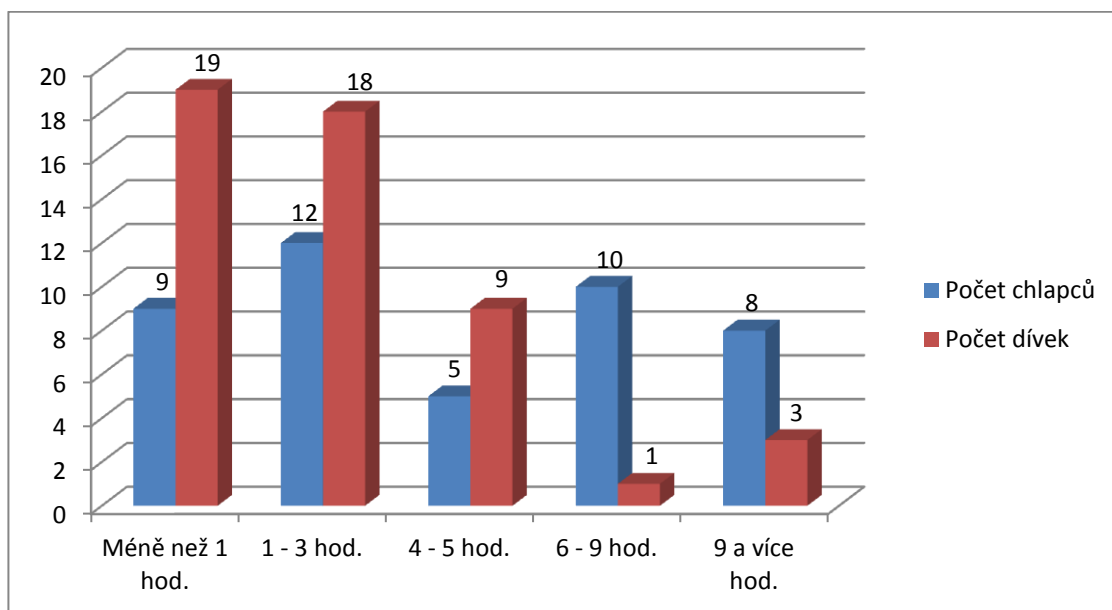

Tabulka č. 28 znázorňuje, kolik hodin týdně se respondenti věnují na PC počítačovým hrám. Také je znát, že ne všichni respondenti se hrám na PC věnují. Hry na PC nehraje 1 dívka a 2 chlapci.

Tabulka č. 28 Kolik hodin týdně se věnují respondenti na PC počítačovým hrám

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců
Méně než 1 hod.	19	9
1 – 3 hod.	18	12
4 – 5 hod.	9	5
6 – 9 hod.	1	10
9 a více hod.	3	8

Graf č. 26 Kolik hodin týdně se věnují respondenti na PC počítačovým hrám

Tabulka č. 29 nám ukazuje, kolik hodin týdně se respondenti věnují na PC zpracování úkolů do školy.

Tabulka č. 29 Kolik hodin týdně se věnují respondenti na PC počítačovým hrám

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců
Méně než 1 hod.	30	29
1 – 3 hod.	14	11
4 – 5 hod.	3	4
6 – 9 hod.	0	0
9 a více hod.	1	0

Tabulka č. 30 vypovídá o tom, kolik hodin týdně se respondenti věnují sledování filmů, seriálů apod. v televizi, na PC nebo DVD.

Tabulka č. 30 Kolik hodin týdně se věnují respondenti sledování filmů, seriálů apod.

Týdně	Počet dívek	Počet chlapců
Méně než 1 hod.	1	4
1 – 3 hod.	23	14
4 – 5 hod.	8	10
6 – 9 hod.	11	6
9 a více hod.	7	10

Analýza **H4**, která koresponduje s otázkou č. **8**: „*Kolik hodin týdně svého volného času trávíš pasivně?*“ v **dotazníku B pro děti prvního stupně základní školy**, vyšla následovně:

Děti tráví svůj volný čas pasivně z celkového počtu 97 dotazovaných respondentů 9 a více hod. týdně v 10% a 1 – 3 hod. týdně v 39%.

4.4 Vyhodnocení a diskuze

Dotazníkového šetření, které proběhlo mezi dnešními třicátníky, se zúčastnilo celkem 146 respondentů. Snahou bylo rovnoměrné zastoupení mužů a žen, což se poměrem 78 mužů a 68 žen téměř povedlo.

Věk respondentů už nebylo možné rovnoměrně zastoupit, byl v celkovém rozpětí 30 – 39 let. U mužů je slabší zastoupení u věkové kategorie 30 let, 36 let a 37 let, jinak je věk dotazovaných mužů téměř vyrovnaně zastoupen. U žen je vyrovnanější zastoupení ve věku 30 – 34 let, slabší je poté zastoupení dotazovaných žen ve věku 35 – 39 let.

Co se týče nalezení vztahu mezi zájmovou aktivitou v dětství a profesním zařazením v dospělosti, náznaky společných aktivit vidět jsou, ale zájmová činnost zde nejde vypořádat pevná a markantní, aby se zcela shodovala.

Muži obecně v dětství nejčastěji trávili volný čas pobytem v přírodě, venku, sportem a sledováním televize. Co se týká aktivní činnosti, navštěvovali kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, mládežnické organizace a pohybové a sportovní činnosti. Kroužky navštěvovali nejčastěji modelářský, turistický a fotbal.

Oproti tomu ženy obecně nejčastěji trávily volný čas četbou knih, pobytem v přírodě, venku a sportem. Co se týče aktivní činnosti, ženy v dětství navštěvovaly také kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, mládežnické organizace a ZUŠ. Kroužek nejčastěji navštěvovaly pěvecký, hru na hudební nástroj a gymnastiku.

Jiný je vztah mezi pracovní pozicí současných třicátníků, které odpovídají určitým skupinám jejich zájmových aktivit v dětství. Zde je již znatelný zájem o určité volnočasové aktivity stejného charakteru. U obou pohlaví je největší zastoupení na pracovní pozici jako zaměstnanec.

Muži zařazení v pracovní pozici jako zaměstnanci se v dětství věnovali pobytu v přírodě a venku, sledování televize a sportu. Aktivně navštěvovali mládežnické

organizace a sportovní činnosti. Z kroužků preferovali fotbal, o něco méně chodili do turistického kroužku.

Oproti tomu ženy na pracovní pozici zaměstnance nejčastěji trávily volný čas četbou knih, pobytem v přírodě a venku. Dále pak navštěvovaly také mládežnické organizace a ZUŠ. Co se týče kroužků, hrály na hudební nástroj.

Dalším, již podstatně menším zastoupením, je pracovní pozice samostatně výdělečně činný. Muži, pracující na této pracovní pozici, uváděli nejčastěji trávený volný čas pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovali mládežnické organizace a sportovní činnosti. Naopak ženy nejčastěji trávily volný čas sportem a pohybem. Aktivně navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a mládežnické organizace. Z kroužků navštěvovaly pěvecký.

Třetím nejčastějším zastoupením u mužů i žen je na pracovní pozici vedoucího pracovníka jako např. manažera, ředitele. Muži nejčastěji trávili volný čas pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovali sportovní činnosti. Z kroužků navštěvovali fotbal. Ženy také nejčastěji trávily svůj volný čas pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a ZUŠ. Z kroužků se nejčastěji věnovaly gymnastice.

Malým zastoupením u mužů je poté na pracovní pozici vedoucí výroby, odborný mistr. Zde respondenti uváděli, že nejčastěji trávili volný čas pobytem v přírodě, venku a sportem. Aktivně se věnovali mládežnické organizaci a z kroužků navštěvovali fotbal a házenou.

Jako zaměstnavatelé např. podnikatelé, působí pouze dva respondenti. Ti uváděli nejčastěji trávený volný čas v dětství pobytem venku a sportem. Aktivně navštěvovali mládežnické organizace a z kroužků uváděli fotbal a výpočetní techniku. Žena, působící jako zaměstnavatel je pouze jedna, proto nelze s jinou ženou její volnočasové aktivity v dětství porovnat.

Ženy, které jsou v současné době bez zaměstnání, nejčastěji trávily volný čas pohybem. Navštěvovaly kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a mládežnické organizace a chodily do pěveckého kroužku.

Jak muži, tak ženy, se v dětství z velké části věnovali aktivnímu využití svého volného času 9 a více hod. týdně v 44%. Oproti tomu pasivně 9 a více hod. týdně trávilo pouze 13% dotazovaných respondentů. Velký podíl má na aktivním trávení volného času dnešních třicátníků zcela jistě i fakt, že v domácnosti byl PC pouze ve 20 případech ze všech 146 dotazovaných. Naopak videorekordér byl

v 54 případech ze 146 dotazovaných respondentů v domácnosti. Je pravdou, že ani výběr televizních pořadů nebyl z velké části tak bohatý, jak je tomu dnes. Navíc dnes lze úplné filmové novinky již po několika dnech stáhnout na PC a zhlédnout, což je pro dnešní děti velkým lákadlem a donutit je k aktivnějšímu využívání trávení volného času je obtížnější.

Dotazníkové šetření, které proběhlo mezi dětmi prvního stupně základní školy, se zúčastnilo celkem 97 respondentů. Snahou bylo rovnoměrné zastoupení dívek i chlapců, což se poměrem 51 dívek a 46 chlapců také téměř povedlo.

V bakalářské práci Miholové „*Rozdíly ve způsobu trávení volného času dětí mladšího školního věku na vesnici a ve městě*“, jsou také téměř rovnoměrně zastoupeni respondenti. Z celkového počtu 190 žáků 3. – 5. třídy základní školy, je zastoupeno 91 dívek a 99 chlapců.

Ani u dětí nebylo možno rovnoměrně zastoupit věk dotazovaných, který byl v rozmezí 9 – 12 let. Nejčastěji zastoupenou kategorií u dívek i chlapců byl věk 10 let a následoval věk 11 let. Menší poté bylo zastoupení dětí ve věku 9 let a nejslabší věkovou kategorií bylo 12 let.

Dnešní děti nejčastěji tráví svůj volný čas sledováním televize, DVD a sportovní činností. Dívky se poté často starají o domácí zvíře. Obecně dívky i chlapci navštěvují kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, pohybové a sportovní činnosti a ZUŠ. Dále pak dívky i chlapci hrají na hudební nástroj. Chlapci navštěvují fotbal a dívky mažoretky. Dnešní děti téměř vůbec oproti dnešním třicátníkům nenavštěvují mládežnické organizace jako např. Skaut a Pionýr. Pro dnešní třicátníky, byla návštěva Pionýru z politických důvodů, dalo by se říci povinná. Dnešní děti mají naštěstí svobodnou vůli se rozhodnout, jaký zájmový kroužek chtějí navštěvovat. Velkou nevýhodou oproti tomu je často velká finanční nákladnost některých kroužků, což může být pro některé rodiče finančně nedostupné.

Z bakalářské práce Hájkové „*Možnosti trávení volného času dětí mladšího školního věku navštěvující ZŠ v Brně – Žebětíně*“ vyplývá, že většina rodičů souhlasí s názorem, že kroužky, do kterých se děti mohou přihlásit, nejsou finančně náročné. Jedná se o 83,17% dotázaných rodičů. Zbýlých 16,83% dotazovaných rodičů nabízené kroužky považuje za finančně náročné.

Jak dívky, tak chlapci se věnují aktivní činnosti 9 a více hod. týdně pouze v 14%. Oproti tomu v 39% se věnují pasivní zájmové činnosti v rozmezí 1 – 3 hod. týdně.

Z bakalářské práce Miholové „*Rozdíly ve způsobu trávení volného času dětí mladšího školního věku na vesnici a ve městě*“, také ředitelé a učitelé poukazují, že se děti často nudí, že nenavštěvují kroužky a místo smysluplného využití volného času tráví svůj den u počítače a televize.

Z celkového počtu 97 dotazovaných dětí nemají v domácnosti PC pouze ve 4 případech. Všichni ostatní tj. 93 respondentů v domácnosti PC mají. Je to opačná situace, než u dnešních třicátníků, kdy byl PC v domácnosti vzácností. Navíc internet a sociální sítě u nás v té době nebyly tak rozšířeny, jak je tomu dnes. Informační technologie se stále zdokonalují a vyvíjí a tak se stává velkým lákadlem, trávit spoustu volného času právě u PC, ať se jedná o sociální sítě, počítačové hry nebo samotné návštěvě internetových stránek.

4.5 Závěry a doporučení

Co se týče nalezení vztahu mezi zájmovou aktivitou v dětství a profesním zařazením v dospělosti, náznaky společných aktivit vidět jsou, ale nelze zcela potvrdit, že by se zájmová činnost sbíhala stejným směrem u jednotlivých profesních kategorií.

Obecně lze říci, že muži v dětství nejčastěji trávili volný čas pobýtem v přírodě, venku, sportem a sledováním televize. Co se týká aktivní činnosti, navštěvovali kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, mládežnické organizace a pohybové a sportovní činnosti. Kroužky navštěvovali nejčastěji modelářský, turistický a fotbal.

Oproti tomu ženy obecně nejčastěji trávily volný čas četbou knih, pobýtem v přírodě, venku a sportem. Co se týče aktivní činnosti, ženy v dětství navštěvovaly také kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, mládežnické organizace a ZUŠ. Kroužek nejčastěji navštěvovaly pěvecký, hru na hudební nástroj a gymnastiku.

Naopak lze vypořádat, že jednotlivé pracovní pozice v zaměstnání u současných třicátníků odpovídají určitým skupinám jejich zájmových aktivit v dětství. Tudíž by se dalo říci, že zájmová aktivita v dětství může mít vliv na budoucí život jedince, na jeho vykonávanou pracovní pozici a tím i na jeho sociální postavení. Bezsporně motivovaná zájmová činnost vede k rozvoji osobnosti.

Dále je zřejmé, že dnešní třicátníci se v dětství více věnovali aktivnímu využití volného času. Jak muži, tak ženy se věnovali aktivnímu využití svého volného času 9 a více hod. týdně v 44%. Oproti tomu pasivně 9 a více hod. týdně trávilo pouze 13% dotazovaných respondentů.

Oproti tomu dnešní děti více upřednostňují pasivní zájmovou činnost. Jak dívky, tak chlapci se věnují pasivní zájmové činnosti v rozmezí 1 – 3 hod. týdně v 39%. Naopak aktivní činnosti 9 a více hod. týdně se věnují pouze v 14%.

Z dotazníků A i B vyplynulo, že dnešní třicátníci častěji četli knihy než dnešní děti. Oproti tomu dnešní děti mají velkou výhodu v nepřeborném množství volnočasových aktivit. Je spousta institucí a zařízení, které se volným časem pro děti a mládež zabývají. Dříve byl výběr zájmové činnosti omezenější. Naopak téměř povinná byla návštěva mládežnické organizace Pionýr.

Doporučila bych věnovat více času aktivnímu využití zájmových činností jako je např. pobyt v přírodě a venku, sportovním činnostem a omezit tím tak prostor pro sledování televize, DVD a samozřejmě omezení i práce na PC.

Dále bych přikládala větší pozornost tomu, jaké programy děti v TV sledují a jaké stránky na PC navštěvují.

Také bych doporučovala více času trávit aktivně s rodinou např. hraním společenských her, jízdou na kole, jízdou na kolečkových in-line bruslích, které jsou u mnoha jedinců stále oblíbenější. A v neposlední řadě vycházky do přírody.

Rovněž bych vedla děti více k četbě knih.

Taktéž bych doporučovala, aby děti pečovaly o domácí zvíře. Jde o zooterapii, která je pro ně přínosná a navíc vede k zodpovědnosti a péči o svěřeného živočicha.

Závěr

Tato práce měla za úkol zjistit, jakou zájmovou aktivitu měli dnešní třicátníci v dětství. V teoretické části byly objasněny pojmy volný čas, vývoj volného času ve společnosti, faktory a funkce volného času. Dále pak byly popsány zájmy, dělení zájmů a intenzita zájmů. Další kapitolou byl životní styl, rizika spojená s nesprávným životním stylem a vybrané současné vývojové trendy životního stylu v ČR.

Hlavním cílem empirické části za pomoci dotazníkové metody bylo zjistit, zda je možné nalézt vztah mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesionálním zařazením v dospělosti. Dále mě zajímalo, jak dnešní třicátníci trávili volný čas v dětství, zda dávali přednost aktivnímu či pasivnímu trávení volnočasových aktivit. Posledním cílem výzkumu bylo zjistit, zda dnešní děti upřednostňují pasivní či aktivní zájmovou činnost a zda efektivní využívání volného času dětí dále rozvíjí jejich osobnost a má vliv i na další růst jedince.

Dotazníky byly zpracovány dva a to dotazník A pro dnešní třicátníky a dotazník B pro děti prvního stupně základní školy. Dotazníky A jsem z části rozeslala pomocí e-mailu a část byla rozdána osobně. Dotazníky B byly rozdány na I. Základní škole v Holešově žákům čtvrtých a pátých tříd.

H1: Socioprofesionální kategorie jednotlivých současných třicátníků se liší dle jejich zájmové aktivity v dětství.

Tato hypotéza byla **falzifikována**. (viz str. 56 – 59)

H2: Určité skupiny socioprofesionálních kategorií současných třicátníků odpovídají určitým skupinám jejich zájmových aktivit v dětství.

Tato hypotéza byla **verifikována**. (viz str. 59 – 60)

H3: Dnešní třicátníci se v dětství více věnovali aktivnímu využití volného času.

Tato hypotéza byla **verifikována**. (viz str. 60)

H4: Dnešní děti více upřednostňují pasivní zájmovou činnost.

Tato hypotéza byla **verifikována**. (viz str. 73)

Co se týče zájmové aktivity dnešních třicátníků v dětství, nejčastěji trávili svůj volný čas obecně pobyt v přírodě, venku a sportem. Ženy pak dále často četly knihy. Obecně nejčastěji navštěvovali kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas a mládežnické organizace. Ženy poté uváděly návštěvu ZUŠ a muži pohybové

a sportovní činnosti. Muži nejčastěji navštěvovali fotbal, modelářský a turistický kroužek. Ženy hrály na hudební nástroj a navštěvovaly pěvecký kroužek a gymnastiku.

Dnešní děti nejčastěji tráví svůj volný čas obecně sledováním televize, DVD a sportovní činností. Dívky poté často pečují o domácí zvíře. Obecně dívky i chlapci navštěvují kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas, pohybové a sportovní činnosti a ZUŠ. Dále pak dívky i chlapci hrají na hudební nástroj. Chlapci navštěvují fotbal a dívky mažoretky. Dnešní děti téměř vůbec oproti dnešním třicátníkům nenavštěvují mládežnické organizace jako např. Skaut a Pionýr.

Dnešní třicátníci trávili svůj volný čas aktivně 9 a více hod. týdně v 44%, zatímco dnešní děti tráví svůj volný čas aktivně v rozmezí 9 a více hod. týdně pouze v 14%.

Oproti tomu dnešní třicátníci trávili svůj volný čas pasivně v 29% a dnešní děti v 39%, což odpovídá tomu, že dnešní děti se skutečně věnují ve větší míře pasivní zájmové činnosti. Velký podíl na tom nesou zřejmě informační technologie, které jsou stále vyspělejší. Děti tak mají možnost spolu komunikovat a hrát hry virtuálně, což není také tak zcela správně, protože poté hůře ve společnosti navazují kontakty a neumí reálně jednat s lidmi.

Efektivní a motivované využívání volného času dětí bezesporu vede k rozvoji jejich osobnosti a má vliv na další růst jedince.

Resumé

Tématem mé diplomové práce jsou Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství. Práce je rozdělena na část praktickou a teoretickou. Cílem mé teoretické části je zjistit, zda je možné nalézt vztah mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesionálním zařazením v dospělosti. Dále vytvořit obecný přehled informací o problematice volného času v dětství a poukázat na vhodné volnočasové aktivity pro děti.

V první kapitole *Volný čas* byly objasněny pojmy teorie volného času, faktory a funkce volného času a specifika trávení volného času dětí a dospělých.

V druhé kapitole *Zájmy* bylo popsáno dělení zájmů a intenzita zájmů.

Ve třetí kapitole, nazvané *Životní styl*, byl popsán zdravý životní styl, rizika spojená s nesprávným životním stylem, motivace dětí a mládeže k aktivnímu životnímu stylu a vybrané současné vývojové trendy životního stylu v ČR.

V empirické části bylo cílem výzkumu zjistit, zda je možné nalézt vztah mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesionálním zařazením v dospělosti. Dále mě zajímalo, jak dnešní třicátníci trávili volný čas v dětství, zda dávali přednost aktivnímu či pasivnímu trávení volnočasových aktivit. Posledním cílem výzkumu bylo zjistit, zda dnešní děti upřednostňují pasivní či aktivní zájmovou činnost a zda efektivní využívání volného času dětí dále rozvíjí jejich osobnost a má vliv i na další růst jedince.

Použitou metodou k získání informací byla dotazníková metoda. Měla jsem připraveny dva druhy dotazníků. Dotazník A byl určen dnešním třicátníkům a dotazník B byl pro děti prvního stupně základní školy. Dotazníky A jsem z části rozeslala pomocí e-mailu a část byla rozdána osobně. Dotazníky B byly rozdány na I. Základní škole v Holešově žákům čtvrtých a pátých tříd.

Z odpovědí vyplynulo, že jednotlivé profesní kategorie dnešních třicátníků se neliší dle jejich zájmové aktivity v dětství. Obecně vzato měli dnešní třicátníci částečně podobné zájmy, ale v některé zájmové činnosti se zcela rozcházel.

Naopak jednotlivé pracovní pozice současných třicátníků odpovídají určitým skupinám jejich zájmových aktivit v dětství.

Dále se mi potvrdilo, že dnešní třicátníci se v dětství více věnovali aktivnímu využití volného času.

Oproti tomu dnešní děti více upřednostňují pasivní zájmovou činnost.

Anotace

Tato práce pojednává o dnešních třicátnících a jejich zájmové aktivitě v dětství. V teoretické části jsou objasněny pojmy volný čas, vývoj volného času ve společnosti, faktory a funkce volného času. Dále pak byly popsány zájmy, dělení zájmů a intenzita zájmů. Další kapitolou byl životní styl, rizika spojená s nesprávným životním stylem a vybrané současné vývojové trendy životního stylu v ČR.

Praktická část je věnována dotazníkové metodě, díky které jsem měla možnost zjistit, zda je možné nalézt vztah mezi zájmovou aktivitou v dětství a socioprofesionálním zařazením v dospělosti. Dále mě zajímalo, jak dnešní třicátníci trávili volný čas v dětství, zda dávali přednost aktivnímu či pasivnímu trávení volného času. Posledním cílem výzkumu bylo zjistit, zda dnešní děti upřednostňují pasivní či aktivní zájmovou činnost.

Klíčová slova: děti, třicátníci, volný čas, volnočasové aktivity, zájmy, životní styl.

Annotation

This work deals with today's interest in their thirties and their activity in childhood. In the theoretical part are clarified concepts of leisure, free time evolution in society, factors and function of free time. Furthermore, the described interests, division of interest and intensity of interest. Another chapter was the lifestyle, the risks associated with improper lifestyle and selected contemporary lifestyle trends in the country.

The practical part is devoted to the questionnaire method, by which I had the opportunity to determine whether it is possible to find a relationship between leisure activity in childhood and socio-occupational classification in adulthood. I am also interested in how today's thirties spend leisure time in childhood, whether they preferred an active or passive leisure. The last objective was to determine whether today's children prefer passive or active leisure activities.

Keywords: children in their thirties, leisure, leisure activities, interests, lifestyle.

Seznam použité literatury

- [1] BAKALÁŘ, E. *Umění odpočívat*. 1. vyd. Praha: Práce, 1978, 216 s. ISBN 24-103-78
- [2] BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011, 251 s. ISBN 9788096994403
- [3] BEZSTAROSTI, B. *Přirozený životní styl*. 1. vyd. Praha: ÁKA, 1991, 126 s. ISBN 80-900298-5-X
- [4] BLAXTER, M. *Health and Lifestyle*. London: Routledge, 1993
- [5] ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993, 416 s. ISBN 8070665343
- [6] ČELEDOVÁ, L., ČEVELA, R. *Výchova ke zdraví: vybrané kapitoly*. 1. Vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, 128 s. ISBN 978-80-247-3213-8
- [7] ČERNÝ, J. *Sport, mládež a volný čas; rigorózní práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2007
- [8] HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Velký psychologický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2010, 797 s. ISBN 9788073676865
- [9] HÁJEK, B. a kol. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004, 120 s. ISBN 80-86784-06-1
- [10] HÁJKOVÁ, L. *Možnosti trávení volného času dětí mladšího školního věku navštěvující ZŠ v Brně – Žebětíně*. Nepublikovaná bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2011
- [11] HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 173 s. ISBN 80-7178-927-5
- [12] HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. a kol. *Školní družina*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, 160 s. ISBN 80-7178-751-5
- [13] INSTRUKTOŘI BRNO. *Fond her: 52 nejlepších her z akcí a kurzů*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2007, 211 s. ISBN 978-80-251-1675-3
- [14] KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3
- [15] KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie zdraví*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 20 s. ISBN 80-7178-551-2
- [16] MACHONIN, P. *Česká společnost v transformaci: k proměnám sociální struktury*. 1. vyd. Praha: SLON, 1996, 364 s. ISBN 80-85850-17-6.

- [17] MIHOLOVÁ, V. *Rozdíly ve způsobu trávení volného času dětí mladšího školního věku na vesnici a ve městě*. Nepublikovaná bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, 2012
- [18] MLEJNEK, J. *Dětská tvořivá hra*. 2. vyd. Praha: IPOS, 2004, 150 s. ISBN 80-7068-163-2
- [19] MLČÁK, Z. *Psychologie zdraví a nemoci*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007, 84 s. ISBN 80-7368-035-1
- [20] MÜLLEROVÁ, A. *Wellness jako životní styl*. 1. vyd. Brno: ERA, 2008, 129 s. ISBN 978-80-7366-134-2
- [21] NELEŠOVSKÁ, A. *Jak se děti učí hrou*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, 116 s. ISBN 80-247-0815-9
- [22] NEŠPOR, K., PERNICOVÁ, H., & CSÉMY, L. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 120 s. ISBN 80-7178-299-8
- [23] NĚMEC, J. a kol. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. 123. publikace. Brno: Paido, 2002, 119 s. ISBN 80-7315-012-3
- [24] NOVOTNÁ, V., ČECHOVSKÁ, I., & BUNC, V. *Fit programy pro ženy: průvodce kondiční přípravou*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, 225 s. ISBN 8024711915
- [25] OPASCHOWSKI, H. W. *Freizeitpädagogik*. In: D. Lenzen /HG/, *Pädagogische Grundbegriffe*. Hamburg: Rowohlt – König, 1989
- [26] OPASCHOWSKI, H. W. *Deutschland 2010. Wie wir morgen leben: Voraussagen der Wissenschaft zur Zukunft unserer Gesellschaft*. Hamburg: British – American Tobacco, 1997
- [27] OPASCHOWSKI, H. W. *Kathedralen des 21. Jahrhunderts: Die Zukunft von Freizeitparks und Erlebniswelten*. Hamburg: British – American Tobacco, 1998
- [28] OPATRĚIL, S. a kol. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, 208 s. ISBN 14-485-85
- [29] PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 232 s. ISBN 80-7178-295-5
- [30] PŘADKA, M. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Brno: MU, 1999, 93 s. ISBN 80-210-2033-4
- [31] REUYSOVÁ, E., VIEHOFFOVÁ, H. *Jak s dětmi trávit volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996, 180 s. ISBN 80-7178-073-1

- [32] SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce. Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace..* Praha : Svoboda Servis, 2004, 240 s. ISBN 80-86320-33-2
- [33] SHARP, E., GALDWELL, L., GRAHAM, J., & RYDENOUR, T. *Individual Motivation and Parental Influence on Adolescents' Experiences of Interest in Free Time: A Longitudinal Examination.* Journal of Youth & Adolescence, 2006
- [34] SPOUSTA, V. et al. *Metody a formy výchovy ve volném čase.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996, 82 s. ISBN 80-210-1275-7
- [35] SPOUSTA, V. et al. *Teoretické základy výchovy ve volném čase.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994, 183 s. ISBN 80-210-1007-X
- [36] ŠANDEROVÁ, J. *Sociální stratifikace: problém, vybrané teorie, výzkum.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-246-0025-0.
- [37] ŠPAČKOVÁ, R. *111 námětů pro tvořivou hru dětí.* 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 136 s. ISBN 80-7178-222-X
- [38] ŠVIGOVÁ, M. *Volný čas a my.* 1. vyd. Praha: Svobodné slovo, 1967, 155 s. ISBN 32-013-67
- [39] TUČEK, M. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí..* 1. vyd. Praha: SLON, 2003, 428 s. ISBN 80-86429-22-9.
- [40] TŮMA, M., TKADLEC, J. *Hry s míčem pro děti.* 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, 95 s. ISBN 80-247-0707-1
- [41] VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času.* Brno: Paido, 1995, ISBN 80-901739-9-9
- [42] WROCZINSKY. In KAVANOVÁ, A.; CHUDÝ, Š. *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času.* 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Univerzitní institut, Ústav pedagogických věd, 2005. ISBN 8073182661.
- [43] *Hospodin je můj pastýř: stránky Jaroslava Fogla* [online]. [cit. 2012-02-16]. Dostupný v WWW: <<http://jaroslavfogl.czweb.org>>
- [44] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Volný čas a prevence u dětí a mládeže* [online]. [cit. 2012-02-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/volny-cas-a-prevence-u-deti-a-mladeze>>
- [45] *Sport centrum Maty: Zlín* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupný z WWW: <http://www.foto.schwinnmaty.cz/index.php/Instrukto-i-v-akci/IMG_2997>

- [46] *Středisko volného času p. o.: TYMY Všetuly* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.tymycentrum.cz/drupal/galerie/foto-z-akci-2012/20120302holesovky-talent-2012-finale>>
- [47] *Zpravodajský server Lidových novin* [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupný z WWW: <http://www.lidovky.cz/zlin-ovladl-norsky-film-strevicek-ziskal-i-narozny-fxs-/ln_kultura.asp?c=A110604_214125_ln_kultura_mc>

Seznam příloh

PI: Dotazník A

PII: Dotazník B

PI: Dotazník A

Pro dnešní třicátníky

Dobrý den,

jmenuji se Monika Železná a jsem studentkou 5. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně Institutu mezioborových studií Brno, oboru Sociální pedagogika. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí mé závěrečné diplomové práce na téma: „Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství“.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a výsledky budou použity pouze pro účely diplomové práce.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas strávený nad vyplňováním dotazníku,

Monika Železná.

Pokyny k vypracování: Jedná se o Vaš mladší školní věk (první stupeň základní školy). Zakroužkujte správné odpovědi, u některých otázek je možnost více odpovědí.

1. Jste muž či žena?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik je Vám let?

.....

3. V dětství jste bydlel(a) ve městě či na vesnici?

- a) město
- b) vesnice

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) vyučení (SOU)
- c) středoškolské (s maturitou)
- d) vyšší odborné (VOŠ)
- e) vysokoškolské (VŠ)

5. Do jaké profesní kategorie byste se zařadil(a)?

a) administrativa	h) státní, veřejná správa
b) banky, finance	i) strojírenství
c) gastronomie, cestovní ruch	j) školství, výuka, vzdělávání
d) justice, právo, legislativa	k) zdravotnictví, farmacie
e) obchod, prodej, nákup	l) zemědělství, lesnictví
f) průmysl, výroba	m) jiné.....
g) řemeslné a dělnické profese	

6. Na jaké pozici pracujete v zaměstnání?

- a) pomáhající člen rodiny (např. péče o osobu blízkou)
- b) samostatně pracující (např. samostatně hospodařící zemědělec)
- c) samostatně výdělečně činný
- d) vedoucí pracovník (např. manažer, ředitel)
- e) vedoucí výroby, odborný mistr
- f) v současnosti bez zaměstnání
- g) zaměstnanec
- h) zaměstnavatel (např. podnikatel)
- i) jiné.....

7. Jak jste nejčastěji trávil(a) volný čas?

a) četba knih	f) ruční práce
b) péče o domácí zvíře	g) sledování televize
c) návštěva kina, divadla	h) sport, pohyb
d) pobyt v přírodě	i) zájmová činnost
e) pobyt venku	j) jiné.....

8. Jaké aktivitě jste se věnoval(a)?

- a) kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas
- b) mládežnické organizace (Skaut, Pionýr apod.)
- c) pěvecké sbory, individuální výuka zpěvu
- d) pohybové a sportovní činnosti
- e) taneční soubory a kroužky
- f) ZUŠ (hra na hudební nástroj, výtvarná činnost)

9. Pokud jste navštěvoval(a) kroužek, jaký to byl?

a) fotbal	f) pěvecký
b) gymnastika	g) turistický
c) házená	h) výpočetní technika
d) hra na hudební nástroj	i) jiný.....
e) modelářský	

10. Kolik hodin týdně svého volného času jste trávil(a) aktivně?

(např. sport, pohybové hry, turistika, zájmová činnost)

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

11. Kolik hodin týdně svého volného času jste trávil(a) pasivně?

(např. sledování TV, četba knih)

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

12. Měli jste v domácnosti PC?

- a) ano
- b) ne

13. Pokud ano, kolik hodin týdně jste se věnoval(a) práci na PC?

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

14. Měli jste v domácnosti videorekordér?

- a) ano
- b) ne

15. Kolik hodin týdně jste se věnoval(a) sledování televize, případně videorekordéru?

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

PII: Dotazník B

Pro děti prvního stupně základní školy

Pěkný den,

jmenuji se Monika Železná a jsem studentkou 5. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně Institutu mezioborových studií Brno oboru Sociální pedagogika. Chtěla bych tě požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí mé závěrečné diplomové práce na téma: „Dnešní třicátníci a jejich zájmová aktivita v dětství“.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a výsledky budou použity pouze pro účely diplomové práce.

Předem děkuji za tvou ochotu a čas strávený nad vyplňováním dotazníku,
Monika Železná.

Pokyny k vypracování: Zakroužkujte správné odpovědi, u některých otázek možnost více odpovědí.

1. Jsi dívka nebo chlapec?

- a) dívka
- b) chlapec

2. Jaký je tvůj věk?

.....

3. Bydlíš ve městě či na vesnici?

- a) ve městě
- b) na vesnici

4. Jak nejčastěji trávíš volný čas?

a) četba knih	f) ruční práce
b) péče o domácí zvíře	g) sledování televize, DVD
c) návštěva kina, divadla	h) sport, pohyb
d) pobyt v přírodě	i) zájmová činnost
e) pobyt venku	j) jiné.....

5. Jaké aktivitě se věnuješ?

- a) kroužky ve škole nebo zařízení pro volný čas
- b) mládežnické organizace (Skaut, Pionýr apod.)
- c) pěvecké sbory, individuální výuka zpěvu
- d) pohybové a sportovní činnosti
- e) taneční soubory a kroužky
- f) ZUŠ (hra na hudební nástroj, výtvarná činnost)

6. Pokud navštěvuješ kroužek, jaký to je?

a) fotbal	g) modelářský
b) gymnastika	h) pěvecký
c) házená	i) plavání
d) hra na hudební nástroj	j) turistický
e) jazykový	k) výpočetní technika
f) mažoretky	l) jiný.....

**7. Kolik hodin týdně svého volného času trávíš aktivně?
(např. sport, pohybové hry, turistika, zájmová činnost)**

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

**8. Kolik hodin týdně svého volného času trávíš pasivně?
(např. sledování TV, DVD, práce na PC, četba knih)**

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

9. Máte v domácnosti PC?

- a) ano
- b) ne

10. Kolik hodin týdně se věnuješ na PC sociální síti (např. Facebook, Meebo)?

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

11. Kolik hodin týdně se věnuješ na PC počítačovým hrám?

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

12. Kolik hodin týdně se věnuješ na PC zpracování úkolů do školy?

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.

13. Kolik hodin týdně se věnuješ sledování filmů, seriálů apod.?

(v televizi, na PC nebo DVD?)

- a) Méně než 1 hod.
- b) 1 – 3 hod.
- c) 4 – 5 hod.
- d) 6 – 9 hod.
- e) 9 a více hod.